

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

โดย

นางสาวพรจันทร์ แจ่มบุตร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

GOOD GOVERNANCE IN BANTHAMAKA SCHOOL

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education EDUCATIONAL ADMINISTRATION
Department of Educational Administration
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

640620107 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล

นางสาว พรจันทร์ แจ้บุตร: การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. สงวน อินทร์รัักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ประชากร คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักคุณธรรม/จริยธรรม หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ตามลำดับ
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา เป็นพหุแนวทาง โดยกำหนดให้ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นเพื่อหาแนวทางพัฒนาจำนวน 10 ด้าน มีแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 20 แนวทาง

640620107 : Major EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Keyword : GOOD GOVERNANCE

MISS Pornjan JANGBUD : GOOD GOVERNANCE IN BANTHAMAKA SCHOOL

Thesis advisor : Associate Professor Dr. Sangaun Inrak

The purposes of this research were to study: 1) the good governance of the school administration in Banthamaka School; 2) the guidelines of the school administration development with good governance in Banthamaka School. The population of this research consisted of 52 stakeholders in Banthamaka School including the school director, deputy school director, teachers, and school board committee. The research instruments were opinionnaire and semi-structured interview forms. The statistics used in the research were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The results of this research were as follows:

1. The good governance at Banthamaka School was at a high level overall, and in each aspect, it was also at a high level. Ranking from highest to lowest were morality and ethics, equity, effectiveness, decentralisation, responsiveness, efficiency, accountability, transparency, rules of law, and participation, participation/consensus oriented.

2. The guidelines of the school administration development with good governance in Banthamaka School have multiple approaches. Assign the variables with the lowest arithmetic mean values in each aspect to be issues to find development 10 variables. There were 20 developmental guidelines.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระ เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ ดร. สมบัติ เดชบำรุง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาในการแนะนำ ช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ จนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านการบริหารการศึกษาให้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ดร.สุภาวดี มีสุนา ดร.อัจฉราภรณ์ บัวลังกา และนางชาลินี เจริญฉาย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผอ.สมหมาย ลิขิตชนานันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง รองผู้อำนวยการ คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดพระแท่นดงรังที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือ เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถนำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณผอ.ยุทธนา เหยี่ยมจุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ามะกา รองผู้อำนวยการ โรงเรียน คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านท่ามะกาที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลการวิจัยส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนแล้วเสร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา รุ่น 40 ที่ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเสมอมา ขอขอบพระคุณบิดามารดาและกำลังใจจากทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัยที่ช่วยเหลือและสนับสนุนให้การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณความดี และคุณประโยชน์อันเกิดจากการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้อบรมสั่งสอน จนทำให้การค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

พรจันทร์ แจ่มบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	3
ปัญหาของการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	14
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล.....	14
ความหมายของการบริหาร.....	14
ความหมายของหลักธรรมาภิบาล.....	15
ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล.....	18
องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล.....	22

ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล.....	30
หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา.....	32
ประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร.....	38
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา.....	40
ข้อมูลพื้นฐาน.....	40
ปรัชญาของโรงเรียน.....	40
วิสัยทัศน์ของโรงเรียน.....	40
พันธกิจ.....	41
เอกลักษณ์.....	41
อัตลักษณ์.....	41
ผู้บริหารโรงเรียน.....	41
ข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา.....	42
ข้อมูลนักเรียน.....	42
การบริหารจัดการศึกษา.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
งานวิจัยในประเทศ.....	44
งานวิจัยต่างประเทศ.....	55
สรุป.....	57
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	58
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	58
ระเบียบวิธีวิจัย.....	59
แผนแบบการวิจัย.....	59
ประชากร.....	60
ตัวแปรที่ศึกษา.....	60

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	65
สรุป	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา	70
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน บ้านท่ามะกา	83
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปผลการวิจัย	87
การอภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	101
ข้อเสนอแนะทั่วไป	101
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	102
รายการอ้างอิง	103
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ	111
ภาคผนวก ข ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ	114
ภาคผนวก ค หนังสือขอทดลองเครื่องมือ	123
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	125

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	129
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	131
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย และรายชื่อผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์.....	140
ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์.....	143
ประวัติผู้เขียน	148

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.....	8
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนบุคลากรของสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา เพศ ปีการศึกษา 2566	42
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนบุคลากรของสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง อันดับ เพศ ปีการศึกษา 2566	42
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนนักเรียนของสถานศึกษาจำแนกตามระดับชั้นเรียน เพศ ปีการศึกษา 2566	42
ตารางที่ 5 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยภาพรวม	70
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency).....	71
ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness).....	72
ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการตอบสนอง (Responsiveness)	73
ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)	74
ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) (ต่อ)..	76
ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)	77

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย	11
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย	12

บทที่ 1

บทนำ

ในอดีตเชื่อกันว่ามีเพียงความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยมและศาสนาเท่านั้นที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ 200 กว่าปีที่ผ่านมาผู้นั้นมนุษย์ได้ตระหนักว่าเทคโนโลยีคือตัวการสำคัญ ที่ทำให้ชีวิตไม่เหมือนเดิม¹ ปัจจุบันมีเทคโนโลยีหลายอย่างเกิดขึ้นใหม่และเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงโลกอย่างพลิกผันหรือ Disruptive Change เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึง โดยมีรูปแบบการดำเนินการใหม่ๆ มาแทนรูปแบบการดำเนินการแบบเดิม และมีผลกระทบในวงกว้าง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับตัวเร่งที่ทำให้ความพลิกผันนี้เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว เช่น การเกิดโรคระบาดไวรัส โควิด -19 การเกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งในประเทศและระหว่างประเทศ ฯลฯ² จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกดังกล่าว ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศใดที่มีการเตรียมความพร้อมก็จะสามารถเผชิญและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบในการบริหารจัดการที่ดี เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศของตนที่พร้อมจะยอมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกได้ทันต่อสถานการณ์³

ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องแสวงหารูปแบบหรือวิธีการ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และการบริหารงานให้ทันต่อกระแสของความเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะนำประเทศชาติให้มีการพัฒนาก้าวหน้า โดยเน้นถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

¹วรากรณ์ สามโกเศศ, **รู้จัก Disruptive Technologies**, เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/114415>

²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, "ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันต่อการบริหารราชการ," **วารสารข้าราชการ** 61, 2 (2562): 4.

³วิภาส ทองวิสุทธิ์, **การบริหารจัดการที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทภาษา, 2551). 1.

ตรวจสอบอำนาจรัฐ เป็นต้น ทำให้ประชาชนเริ่มมีความสนใจตื่นตัวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลยิ่งขึ้นและเป็นที่เชื่อกันว่าหากประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนแล้ว จะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในสังคม เศรษฐกิจและการเมือง⁴

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองมิใช่ของใหม่สำหรับสังคมทุกสังคม อันที่จริงหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการ หรือกติกาในการบริหารประเทศและสังคมที่จำเป็นต้องมีอยู่คู่สังคมในทุกยุคทุกสมัยเพียงแต่มีการเรียกที่ต่างกันในแต่ละยุคสมัย หลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการ กติกาหรือหลักเกณฑ์ที่สังคมใดสังคมหนึ่งกำหนดขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองเป็นไปอย่างราบรื่นสงบสุข ซึ่งหลักการประเภทนี้จะปรากฏในทุกสังคมทุกยุคทุกสมัย⁵ กระแสของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อพ.ศ. 2540 เป็นต้นมาประกอบ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในประเทศไทย มักมีการนำคำว่าธรรมาภิบาลมากล่าว ด้วยเหตุที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจมิได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลจนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง ดังนั้นคำว่าธรรมาภิบาล จึงดูมีความสำคัญมากขึ้น⁶ หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการสำคัญสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล องค์กรพัฒนาระดับสากล หลายองค์กรเผยแพร่หลักการและส่งเสริมให้รัฐบาลในประเทศต่างๆ นำหลักการเหล่านี้ไปใช้ในการยกระดับการบริหารราชการ รัฐบาลในหลายประเทศยอมรับและนำหลักการเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินรวมถึงการประกาศให้เป็นหลักการสำหรับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐ และองค์กรธุรกิจเอกชน สำหรับประเทศไทยได้นำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยและเป็นไปตามกติกาสากล โดยได้กำหนดเป็นหลักการสำคัญ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับรวมถึงรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน หลักธรรมาภิบาลยังถูกบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ.2546 โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับนำหลักการเหล่านี้ไปพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบริหาร

⁴พีรพล ไทยทอง, “ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ไทยแลนด์ 4.0,” **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์** 6, 2 (เมษายน - มิถุนายน 2560): 608.

⁵อรพินท์ สฟโชคชัย, **ถอดรหัสธรรมาภิบาลท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2564), 5.

⁶ถวิลวดี บุรีกุล, **หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2561), 3.

แผ่นดิน ซึ่งก็จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือเกิดประโยชน์สุขของประชาชนโดยมุ่งหวังให้หน่วยงาน⁷

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติ โดยยึดหลักเหตุผลและความเป็นธรรม ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ (principles) และแนวทาง (guidelines) ในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เมื่อมีนโยบายต่างๆ และจะนำไปสู่การปฏิบัติ ก็จะมีการพิจารณาว่าทำอย่างไรจะบรรลุผลและสิ่งหนึ่งที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนก็คือ การยึดหลักธรรมาภิบาล⁸ สำหรับประเทศไทยวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาล เพื่อปรับปรุงระบบราชการให้ตอบสนองกับความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นและแก้ปัญหาของประเทศได้ด้วย โดยปรากฏครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ต่อมาได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ.2542 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขึ้นในระบบต่าง ๆ ของประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องนี้และได้แก้ไขปรับปรุงให้เนื้อหามีความสมบูรณ์และทันเหตุการณ์ จึงมีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ.2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขึ้นในระบบต่างๆ ของประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน ระเบียบดังกล่าวได้กำหนดหลักการบริหารไว้ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้การบริหารงานของหน่วยงานของรัฐบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ ประเทศชาติเกิดความเจริญก้าวหน้า มั่นคงและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น⁹

หลักธรรมาภิบาลนั้นได้มีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย และได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

⁷อรพินท์ สโพชคชัย, **ถอดรหัสธรรมาภิบาลท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2564), IV.

⁸ ถวิลวดี บุรีกุล, “ธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ,” ใน **คู่มืออำนาจในการเมืองการปกครองไทย** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 239.

⁹เมตต์ เมตต์การุณจิต, **การบริหารจัดการที่ดี** (นนทบุรี: บริษัทบุคพอท, 2554), 14-18.

ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย”¹⁰ เพื่อตอบสนองต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่หลักทางด้าน การกำหนดนโยบาย การศึกษาให้กับประชาชน จึงได้นำหลักว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “หลักธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง¹¹ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ในมาตรา 35 ได้บัญญัติระเบียบให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้การบริหารงานสถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระและมีความเข้มแข็ง ซึ่งการบริหารจัดการของสถานศึกษาต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา¹²

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงได้มีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากรในทุกระดับเกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและปรับปรุงแก้ไขระบบบริหารงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้นกระบวนการที่คนใหม่ในเชิงระบบการบริหารจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาที่กระจายอำนาจเน้นการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของครอบครัว ท้องถิ่นและประชาคม ลดการจัดการหรือวางกรอบการจัดการศึกษาโดยรัฐเป็นการศึกษาที่รัฐเปลี่ยนบทบาทจากผู้จัดการศึกษา (education service provider) เป็นผู้ส่งเสริมคุณภาพและระดมทรัพยากรและเป็นการศึกษาที่มี “ธรรมาภิบาลในระบบการศึกษา” ซึ่งเป็นระบบที่สร้างความเป็นธรรมทั้งในการบริหารจัดการ

¹⁰“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560," **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม134, ตอนที่40 ก (6 เมษายน 2560): 17.

¹¹พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542, และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545," **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 124, ตอนที่ 24 ก (16 พฤษภาคม 2550): 29.

¹²พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546," **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 120, ตอนที่ 62 ก (6 กรกฎาคม 2546): 11.

ตลอดจนความเป็นธรรมของการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับคนทุกเพศทุกวัยให้ได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม¹³ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายังได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)¹⁴

จากที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของระบบการศึกษา อันเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ จึงได้ร่วมกันดำเนินการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีคุณภาพ โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้และมีผู้บริหารสถานศึกษาควบคุมกำกับดูแลให้การดำเนินงานของบุคลากรมีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการจัดการศึกษาคือ การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ “เป็นคนดี คนเก่ง

¹³ คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.), เอกสารหลักและมติสมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ 2 (นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป, 2555), 172.

¹⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), ช.

และคนมีความสุข” และสิ่งหนึ่งที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายก็คือ “การยึดหลักธรรมาภิบาล”¹⁵

ปัญหาของการวิจัย

โรงเรียนบ้านท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวมตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ¹⁶ โดยนำหลักการของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) หลักการกระจายอำนาจ และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม มาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ภายใต้การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีแก่นักเรียนและประชาชนผู้รับบริการ¹⁷

ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลรายงานการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา และรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาออนไลน์ของโรงเรียนบ้านท่ามะกา ซึ่งสังเคราะห์ปัญหาพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษายังประสบปัญหา ดังต่อไปนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่าในการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการนั้นกระบวนการบริหารยังไม่มีกรมอบอำนาจและกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการตัดสินใจ

¹⁵สุเมธ แสงนิมนวล, *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์, 2552), 28.

¹⁶“พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 120, ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546): 2.

¹⁷สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 21 – 22.

ดำเนินโครงการต่าง ๆ การใช้งบประมาณหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ล้วนแล้วแต่ถูกควบคุมโดยกระบวนการบริหาร ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีความล่าช้าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการผู้ปกครองในห้องเรียน การปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนดำเนินการไม่ถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน¹⁸

3) ด้านหลักประสิทธิภาพ พบปัญหาคือสถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ค่อนข้างน้อยและไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้เรียน อีกทั้งบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ การใช้สื่อนวัตกรรมต่างๆ ไม่เข้าใจและรู้จักวิธีการใช้สื่อนวัตกรรมที่ถูกต้องรวมถึงการใช้สื่ออย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้¹⁹

4) การรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณพ.ศ.2565 ของโรงเรียนบ้านท่ามะกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้สรุปผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านท่ามะกาเป็นรายตัวชีวิต ซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนบ้านท่ามะกา จากเอกสารหลักฐานการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เรียงตามลำดับคะแนน²⁰ ดังปรากฏในตารางที่ 1

¹⁸โรงเรียนบ้านท่ามะกา, "รายงานการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, ครั้งที่ 12/2565," 31 มีนาคม 2566.

¹⁹โรงเรียนบ้านท่ามะกา, "รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ระดับการศึกษาปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565," 31 มีนาคม 2566.

²⁰สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, **รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**, เข้าถึงได้เมื่อ 15 สิงหาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/kan2.go.th/uprightschool/index/ita>

ตารางที่ 1 การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

ชี้วัดที่	ประเด็นตัวชี้วัด	คะแนน	ระดับ
1	การปฏิบัติหน้าที่	98.97	AA
2	การใช้งบประมาณ	91.80	A
3	การใช้อำนาจ	98.97	AA
4	การใช้ทรัพย์สินของราชการ	79.71	B
5	การแก้ไขปัญหาการทุจริต	98.70	AA
6	คุณภาพการดำเนินงาน	87.50	A
7	ประสิทธิภาพการสื่อสาร	100	AA
8	การปรับปรุงระบบการทำงาน	100	AA
9	การเปิดเผยข้อมูล	86.71	A
10	การป้องกันการทุจริต	81.25	B

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวชี้วัดด้านการใช้ทรัพย์สินของราชการ มีคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของโรงเรียนบ้านท่ามะกาได้ระดับคะแนนต่ำสุด ในประเด็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลและตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของราชการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว กลุ่มหรือพวกพ้อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านหลักนิติธรรม ในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ยังไม่มีกระบวนการในการขออนุญาตที่ชัดเจนและสะดวก รวมถึงการจัดทำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของราชการที่ถูกต้อง เพื่อเผยแพร่ให้บุคลากรภายในได้รับทราบและนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาไม่มีหลักในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ย่อมส่งกระทบถึงการดำเนินงานของสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จขาดประสิทธิภาพ สถานศึกษาไม่มีคุณภาพและบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในทางตรงกันข้ามหากสถานศึกษามีหลักในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลย่อมส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เสริมสร้างให้เกิดระบบการบริหารที่ดีนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา มีแนวทาง

อย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาอยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา เป็นพหุแนว

ทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีคุณภาพและมาตรฐาน ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System approach) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโดยบริบทของโรงเรียนเป็นองค์กรในระบบสังคมที่มีลักษณะเป็นระบบเปิดเนื่องจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สังคมและชุมชน ระบบการบริหารโรงเรียน (System of School Administration) มีลักษณะการจัดการเชิงระบบตามแนวคิดของ ลูเนนเบอร์กและออร์สไตน์ (Lunenbarg and Ornstein) แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Transformation Process) และผลผลิต (Output) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งไม่ใช่องค์ประกอบทางการศึกษา แต่มีผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษา รวมถึงข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่ชี้ให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใด เพื่อนำไปพัฒนาปัจจัยนำเข้าและกระบวนการต่อไป ส่วนปัจจัยนำเข้าในระบบการศึกษาคือ บุคลากร

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ นโยบายการศึกษา เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ได้ถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการ ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาและบุคลากร อีกทั้งยังมีการประเมินเพื่อนำข้อเสนอแนะหรือข้อควรปรับปรุง นำไปพัฒนาปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตต่อไป²¹

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา สำหรับกระบวนการทางการศึกษานั้น จะมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างของระบบการบริหารและการจัดการเป็นตัวกำหนดแนวทางและกระบวนการในการจัดการเพื่อนำปัจจัยต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 กล่าวถึงการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มี 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า²² ในขณะที่คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ซึ่งเป็นอีกองค์การหนึ่งของสหประชาชาติก็ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 8 ประการ คือ 1) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 2) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 3) หลักความโปร่งใส (Transparency) 4) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 5) หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) 6) หลักความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรมและการไม่กีดกัน (Equity and Inclusiveness) 7) หลักประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ (Effectiveness and Efficiency) 8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability)²³ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญและ 10 หลักย่อย คือ 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) และหลักการตอบสนอง (Responsiveness) 2) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการระับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity) 3) ประชาธิปไตย (Participatory

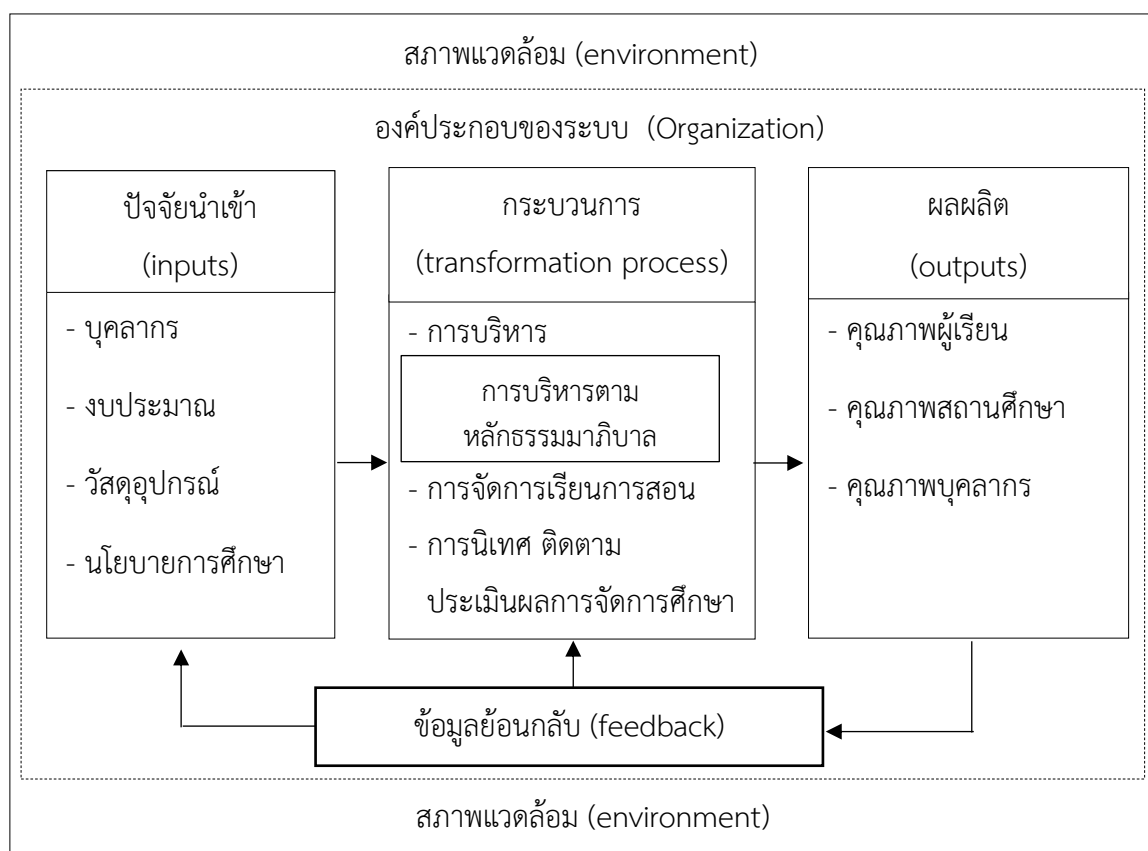
²¹Fred C.Lunenburg. and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 7th ed., (California: SAGE Publications, 2022), 23-26.

²²“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 116, ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542): 15.

²³United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.), 1-3.

State) ประกอบด้วยหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) 4) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วยหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)²⁴

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มาเป็นขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Fred C.Lunenburg. and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 7th ed., (California: SAGE Publications, 2022), 25.

Concepts and Practices, 7th ed., (California: SAGE Publications, 2022), 25.

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 21 – 22.

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 19.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 หลักการย่อย ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) หลักการกระจายอำนาจ และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม ดังแผนภูมิที่ 2

หลักธรรมาภิบาล
1. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)
2. หลักประสิทธิผล (Effectiveness)
3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)
4. หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)
5. หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)
6. หลักนิติธรรม (Rule of Law)
7. หลักความเสมอภาค (Equity)
8. หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)
9. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
10. หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 21 – 22.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกันจึงได้นิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการองค์การที่มุ่งเน้นหลักการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับประชาชนและการมุ่งจัดสรรทรัพยากรขององค์การอย่างคุ้มค่าและเป็นระบบตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเสมอภาค มีความเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม มีการกระจายอำนาจเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้งานบรรลุตามเป้าหมายได้ ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) หลักการกระจายอำนาจ และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม

โรงเรียนบ้านท่ามะกา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่เลขที่ 56 หมู่ 5 ตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านท่ามะกา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ความหมายของการบริหาร

คำว่าบริหาร ได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความไว้มากมาย ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่าบริหารไว้อย่างหลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายกันและแตกต่างกันซึ่งผู้วิจัยขอเสนอความหมายดังนี้

ศิริ ถีอาสนา ได้ให้ความหมายของการบริหารว่าเป็นกิจกรรมของกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จัดการกระบวนการบริหารหรือหน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคณะทำงาน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ²⁵

สมชาย เทพแสง และคนอื่นๆ, กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การจัดสรรทรัพยากรหรือกำหนดนโยบายให้บรรลุอย่างน้อย 3 E คือ Equality (ความเสมอภาค) Equity (ความเป็นธรรม) Ethics (มีจริยธรรม)²⁶

สุนทร โคตรบรรเทา กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานกับคนและโดยคน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร²⁷

²⁵ศิริ ถีอาสนา, เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่:แนวคิดหลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา = Benchmarking, balanced scorecard and learn six sigma, พิมพ์ครั้งที่ 2 (มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557), 9.

²⁶สมชาย เทพแสง และคนอื่นๆ, การบริหารและการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2560), 3.

ทรงพล เจริญคำ กล่าวว่า การบริหารหมายถึง ผู้บริหาร บุคลากรและพนักงานร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ในการปฏิบัติงานโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการและเทคโนโลยีร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ²⁸

วิโรจน์ สารรัตนะ กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการเพื่อการปฏิบัติให้บรรลุใน วัตถุประสงค์ที่คาดหวังเกี่ยวกับการระดมความพยายามของทรัพยากรบุคคลเข้ากับทรัพยากรวัสดุ²⁹

สงวน อินทร์รักษ์ กล่าวว่า การบริหารเป็นเสมือนผู้สร้างการจูงใจ (Motivating) ให้ ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการตัดสินใจสั่งการเพื่อให้ ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติตาม เนื่องจากในการนำผู้บริหารจำเป็นต้องหาวิธีการและแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงาน ด้วยความสบายใจ มีความพยายาม มีความอดทน และมีทิศทางในการปฏิบัติงานตามเป้าประสงค์ของ องค์กร แรงจูงใจเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของผู้ปฏิบัติและเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารในการจูงใจผู้ปฏิบัติ ให้ทำงานไปสู่เป้าประสงค์ขององค์กร³⁰

จากการให้ความหมายของการบริหารในข้างต้นนั้น สามารถสรุปความหมายของการบริหาร ได้ว่าหมายถึง กระบวนการในการจัดการทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุ หรือ สิ่งของ ให้เกิด ประโยชน์หรือเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาล (good governance) ได้ให้ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายกันและแตกต่างกัน ซึ่งคำที่ใช้ในความหมายที่เกี่ยวกับคำว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) ทั้งจากหน่วยงานรัฐ และนักวิชาการในประเทศไทยมีการใช้คำศัพท์เรียกหลายคำด้วยกัน เช่น ธรรมรัฐ สุประชาสนการ ธรรมาภิบาล การปกครองที่ดี การบริหารจัดการที่ดี และคำอื่นๆ แต่คำที่ใช้กันมากที่สุด คือ คำว่า

²⁷ สุนทร โคตรบรรเทา, การบริหารการศึกษา: หลักการและทฤษฎี(ฉบับปรับปรุง) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, 2560), 17.

²⁸ ทรงพล เจริญคำ, หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์, 2565), 2.

²⁹ วิโรจน์ สารรัตนะ, แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์, 2566), 22.

³⁰ สงวน อินทร์รักษ์, ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารการศึกษา (นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2566), 32.

“ธรรมาภิบาล” ภาคเอกชนใช้คำว่า “บรรษัทภิบาล” และในส่วนขององค์กรราชการจะใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” ซึ่งผู้วิจัยจึงได้ใช้คำว่าธรรมาภิบาล และขอเสนอความหมาย ดังนี้

ธนาคารโลก (World Bank) ได้ให้ความหมายว่า Good Governance หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่ดีที่สุดในการใช้อำนาจบริหารประเทศ โดยจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างชาญฉลาดเพื่อการพัฒนา³¹

โซเรน และ คนอื่นๆ (Soren and others) ได้ให้ความหมายคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง ความสัมพันธ์ในการใช้อำนาจในการดำเนินกิจการต่างๆ ในสังคม เป็นการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กับภาครัฐ รวมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ³²

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้ให้คำนิยามของ Good Governance หมายถึง ระดับที่บ่งชี้ถึงความโปร่งใสของสถาบันทางการเมืองและกระบวนการ ตลอดจนกลไกต่างๆ ในประเทศ เช่น การเลือกตั้งกระบวนการยุติธรรม โดยจะต้องปลอดจากการทุจริตคดโกงต้องมีการรับผิดชอบต่อประชาชน ซึ่งประเทศที่มีมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีจะเป็นประเทศที่น่าเชื่อถือในโลก³³

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล มาจากคำว่าธรรม ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า คุณความดี ความยุติธรรม ความถูกต้อง และอภิบาล หมายความว่าบำรุงรักษา ปกครอง ดังนั้นธรรมาภิบาลตามศัพท์บัญญัติราชบัณฑิตยสถานหมายถึง วิธีการปกครองที่ดี (Good Governance)³⁴

ปธาน สุวรรณมงคล ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่าเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติ โดยยึดหลักเหตุผลและความเป็นธรรม กล่าวอีก

³¹World Bank, **Governance and Development** (Washington D.C.: The World Bank, 1992), 1.

³²Villadsen Soren and others, **Good Governance Decentralization and Local Economic Development** (Italy: Via Catania, December 2007), 111.

³³UNESCAP, **What is good governance?**, accessed June 25, 2023, available from <http://www.unescap.org/resources/what-good-governance>.

³⁴ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2556** (กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา, 2556), 597.

มุมหนึ่งธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ (principles) และแนวทาง (guidelines) สำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด³⁵

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีที่เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและแก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกันหรือแก้ไขเหี่ยวยามภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบันร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกัน³⁶

ถวิลวดี บุรีกุล ได้ให้ความหมายของหลักธรรมาภิบาล ว่าเป็นการใช้อำนาจในการบริหารจัดการจัดการจัดสรรทรัพยากรและกำกับดูแลที่เป็นไปด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ สุจริตเที่ยงธรรม โปร่งใส ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง อย่างแท้จริงโดยยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม ก่อให้เกิดความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าในการทำงาน³⁷

สถาพร วิชัยรัมย์ ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาลว่า เป็นนิตินิติบัญญัติในการบริหารปกครองที่ดีมีความเหมาะสมเป็นธรรมที่ใช้ในการธำรงรักษา จัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข องค์กรทั้งสามส่วนดังกล่าวก็จะมีเสถียรภาพ มีโครงสร้างการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้³⁸

สงวน อินทร์รักษ์ ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาลว่าธรรมาภิบาลคือ หลักการ แนวทางหรือวิธีการที่ดีที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์การให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม

³⁵ปธาน สุวรรณมงคล, *การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล* (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 5.

³⁶สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล,” *วารสารเศรษฐกิจและสังคม* 53, 3 (กรกฎาคม 2559), 15.

³⁷ถวิลวดี บุรีกุล, *หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย* (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2561), 20-21.

³⁸สถาพร วิชัยรัมย์, “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ,” (เอกสารประกอบการสอนวิชาธรรมาภิบาลในองค์กรภาครัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2563), 18.

โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้ โดยมีส่วนสำคัญที่ทำให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถบริหารงานจัดระเบียบทางสังคมตลอดทั้งควบคุมกำกับการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับ น่าเชื่อถือ นำไปสู่ความมีเสถียรภาพได้³⁹

จากการให้ความหมายของหลักธรรมาภิบาลในข้างต้นนั้น สามารถสรุปความหมายของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลได้ว่าหมายถึง กระบวนการบริหารจัดการองค์การที่มุ่งเน้นหลักการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับประชาชนและการมุ่งจัดสรรทรัพยากรขององค์การอย่างคุ้มค่าและเป็นระบบตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเสมอภาค มีความเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม มีการกระจายอำนาจเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้งานบรรลุตามเป้าหมายได้

ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลหรือที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good Governance นั้นเป็นคำที่เริ่มเกิดขึ้นมาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1980 หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ประเทศที่ได้ผลกระทบจากภัยสงครามได้ทำการฟื้นฟูประเทศให้กลับคืนมาเหมือนเดิม แต่หลายประเทศไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเนื่องจากเป็นประเทศที่ยากจน

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่มีมาแต่สมัยเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบในการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ขอบเขตและความหมายที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบอภิปาลที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถจะนำประเทศของตนไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถช่วยฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลังจากสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับระบบราชการของ Weberian ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของ Weberian ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อ เนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจนและมีการแข่งขันเพื่อให้มีการจัดการบริหารที่ดีขึ้น⁴⁰

³⁹สงวน อินทร์รักษ์, ศาสตราจารย์และศิลปินทางการบริหารการศึกษา (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2566). 86.

⁴⁰Sam Agere, **Promoting Good Governance: Principle, Practices and Perspective** (London: Commonwealth Secretariat, 2000), 25.

สำหรับความเป็นมาของธรรมาภิบาลในประเทศไทยนั้น เริ่มเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปจากวิกฤติเศรษฐกิจ "ต้มยำกุ้ง" เมื่อปีพ.ศ. 2540 ที่ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม วิกฤติดังกล่าวเกิดขึ้นจากความบกพร่อง อ่อนแอและขาดประสิทธิภาพของกฎเกณฑ์และกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กรทั้งในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม รวมไปถึงการทุจริต ประพฤติมิชอบและการกระทำผิดจริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม เนื่องจากกลไกและกฎเกณฑ์ที่มีอยู่มีความบกพร่อง ไม่สามารถเตือนภัยคุกคามที่เข้ามากระทบระบบเศรษฐกิจและระบบการเงินของประเทศได้ รวมทั้งเมื่อได้รับผลกระทบแล้ว ประเทศไทยยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกลไกและกฎเกณฑ์การบริหารจัดการต่างๆ ของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคมให้ทันต่อสถานการณ์ได้

2. ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการโดยเฉพาะข้าราชการที่เป็นเทคโนโลยี (Technocrats) ซึ่งแต่เดิมเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า เสนอแนะนโยบายและมาตรการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

3. ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคมมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใสบริสุทธิ์ ยุติธรรม ส่งผลให้ตัวระบบเองไม่มีประสิทธิภาพและเปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดความฉ้อฉลผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้

4. ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างแท้จริง ไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

5. ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและมีการร่วมกันการกระทำทุจริตอย่างเป็นระบบและกระบวนการ⁴¹

จากสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจของไทยที่เกิดขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2540 คณะรัฐมนตรีจึงมอบให้สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังกล่าวมาดำเนินการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้

⁴¹ สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, นกตล วงษ์น้อม และพงศธร แก้วมณี, **ธรรมาภิบาลกับการประยุกต์ใช้ในสังคมไทย** (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส, 2561), 9.

ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติโดยเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2542 ได้ประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ.2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2542 ซึ่งนับได้ว่าเป็นก้าวแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นการวางรากฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ในประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปและพัฒนาการเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีการวางรากฐานของธรรมาภิบาลไว้อย่างครบถ้วนโดยมีหลักการที่สำคัญได้แก่ การสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น ชุมชน โดยการกำหนดเป้าหมายร่วม 3 ประการได้แก่ การบริการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐ และการบริหารแบบพหุภาคี

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ซึ่งกำหนดว่าการบริหารจัดการประเทศต้องเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เข้มแข็งเพื่อให้เกิดระบบบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่สะสมจนถึงขั้นวิกฤตทั้งในภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ คือ

3.1 หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

3.2 หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยทรงศีลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3.3 หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

3.4 หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

3.5 หลักความรับผิดชอบ ได้แก่การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

3.6 หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน⁴²

4. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 มีเจตนารมณ์ว่า “การบริหารราชการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดความสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ คุ้มค่าเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน”

5. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ.2546 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 เป็นเพียงข้อมูลกำหนดที่แสดงถึงเป้าหมายหลักที่ต้องดำเนินการ แต่ยังคงขาดการกำหนดวิธีการปฏิบัติของส่วนราชการและข้าราชการที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายหลัก โดยต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติให้ชัดเจนเป็นแนวเดียวกัน โดยไม่ก่อให้เกิดการใช้ดุลพินิจในการเลือกปฏิบัติของแต่ละส่วนราชการ ทั้งนี้สามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนได้ จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม

6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2550 ได้ระบุเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ดังนี้ หมวด 4 มาตรา 74 วรรคหนึ่ง “บุคคลผู้เป็นข้าราชการ ลูกจ้างของหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนาจความสะดวกให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”

⁴²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, **หลักธรรมาภิบาล** เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม 2566 เข้าถึงได้จาก<http://www.socgg.soc.go.th/History1.htm>.

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ 3 มาตรา 78 “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านการบริหารราชการแผ่นดินโดยพัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ”

7. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (ก.พ.ร.) มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับ Good Governance ต่อการพัฒนาระบบราชการไทยอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551- 2555) ได้มีการผลักดันการสร้างระบบราชการไทยให้เป็นกลไกของรัฐที่สำคัญต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้วยการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถข้าราชการให้สามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนได้อย่างทันกาล ทั้งนี้ต้องยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล⁴³

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ซึ่งเป็นอีกองค์การหนึ่งของสหประชาชาติ ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 8 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล อาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือผ่านสถาบันตัวแทน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยเป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพของการรวมกลุ่ม

2. นิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง หลักธรรมาภิบาลที่ตั้นนั้นต้องถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องตามกรอบที่บังคับใช้อย่างยุติธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่และในการบังคับใช้กฎหมายก็ต้องมีความเป็นกลาง

3. ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การตัดสินใจหรือการกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ จะต้องทำให้ถูกต้องตามระเบียบ รวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างอิสระ

⁴³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **คู่มือการจัดการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: พีรเมียร์โพร, 2552), 2-7.

4. การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามที่จะให้บริหารแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดภายในเวลาที่เหมาะสม

5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การไกล่เกลี่ยความสนใจที่แตกต่างกันในสังคม เพื่อให้บรรลุข้อตกลงที่ดีที่สุจริตร่วมกัน

6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรมและการไม่กีดกัน (Equity and Inclusiveness) หมายถึง ประชาชนทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีความมั่นใจ ว่าไม่ถูกกีดกันจากสิ่งต่างๆ

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) หมายถึง กระบวนการในการสร้างผลลัพธ์ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ยั่งยืน และปกป้องสิ่งแวดล้อม

8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) เป็นสิ่งสำคัญของการปกครองไม่ได้หมายถึงหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ต้องรับผิดชอบต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจหรือการกระทำของหน่วยงาน ซึ่งความรับผิดชอบไม่สามารถทำได้หากขาดการดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและความโปร่งใส⁴⁴

สถาบันแห่งธนาคารโลก (World Bank Institute) ได้วางองค์ประกอบเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบเพื่อวัดระดับคุณภาพของการบริหารกิจการบ้านเมืองของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งครอบคลุมประเด็น 6 มิติ ดังนี้

1. การมีสิทธิ์มีเสียงของประชาชนและภาระรับผิดชอบ (Voice and Accountability) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลด้วยตนเอง รวมถึงการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนตลอดจนเสรีภาพในการชุมนุมและสมาคม

2. ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence) ซึ่งเป็นเรื่องของโอกาสความเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะไร้เสถียรภาพหรือถูกโค่นล้มโดยอาศัยวิธีการต่างๆ ที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้าย

3. ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness) ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพให้บริหารและความสามารถของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนระดับความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง รวมถึงคุณภาพของการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและความมุ่งมั่นจริงจังของรัฐบาลที่มีต่อนโยบายดังกล่าว

⁴⁴United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, *What Is Good Governance* (Bangkok: United Nations publication, n.d.), 1-3.

4. คุณภาพของมาตรการควบคุม (Regulatory Quality) ซึ่งเป็นเรื่องขีดความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและออกมาตรการควบคุม รวมถึงการบังคับใช้นโยบายและมาตรการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนาได้

5. นิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับของการที่บุคคลฝ่ายต่างๆ มีความมั่นใจและยอมรับ ปฏิบัติตามกฎหมายในการอยู่ร่วมกันของสังคมโดยเฉพาะคุณภาพของการบังคับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาและการอำนวยความสะดวก รวมถึงโอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดอาชญากรรมและความรุนแรง

6. การควบคุมปัญหาทุจริตประพตมิชอบ (Control of Corruption) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งในรูปแบบของการทุจริตประพตมิชอบเพียงเล็กน้อยหรือขนานใหญ่ รวมถึงการเข้าครอบครองรัฐโดยชนชั้นนำทางการเมืองและนักธุรกิจเอกชนที่มุ่งเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์⁴⁵

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ.2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติ มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

⁴⁵World Bank Institute, "Governance Matters 2009 : World Governance Indicators 1996 - 2008," **Research at The world bank (2009).**

5. หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน⁴⁶

สำนักงานสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ได้จำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การมีกฎ ระเบียบ ที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาค และไม่มีการเลือกปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน (Double Standard) มีการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎ ระเบียบ และกรอบเวลาการปฏิบัติไม่ให้มีการใช้ไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ มีการรอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพและมีการปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์

2. หลักคุณธรรม (Virtue) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อร่วมสร้างสรรค์ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความซื่อสัตย์ จริงใจ อดทน มีระเบียบวินัยและประกอบอาชีพด้วยความสุจริตโดยไม่กระทำหรือไม่สนับสนุนการคอร์รัปชัน พร้อมทั้งร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการคอร์รัปชันในองค์กร

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การมีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ในทุก ๆ ด้าน อาทิ การมีระบบงานที่ชัดเจน เปิดเผยได้ มีกระบวนการให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้อง โปร่งใส สอดคล้องกับเวลาและสถานการณ์

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมทางการจัดการและการบริหารที่เกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน พนักงานและเจ้าของ โดยการให้ข้อมูล การรับฟังและแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตลอดจนการควบคุมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

⁴⁶“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 116, ตอนที่ 63 ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542): 15.

5. หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ การใส่ใจ การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเปิดโอกาสและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ ประเมินผลที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และจากการดำเนินงาน

6. หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness) หมายถึง การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้และดูแลรักษาสังคมสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานและมีองค์กรหรือบุคคลที่เป็นอิสระและเป็นที่ยอมรับของสังคมทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน⁴⁷

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้จำแนกหลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งออกเป็น 4 หลักการสำคัญและ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วยหลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) และหลักการตอบสนอง (Responsiveness)

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity)

3. ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วยหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2555 ความหมายของหลักการย่อย มีดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

1.1 ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมี

⁴⁷สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), **คู่มือธรรมาภิบาล(Good Governance)** (2555), 4.

การลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่จำเป็น

1.2 ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.3 การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value)

2.1 หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.2 หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมารวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2.3 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2.4 ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมและอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม

3. ประชากรัฐ (Participatory State)

3.1 การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการ ควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการถ่ายโอนบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

3.2 การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility)

4.1 คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรมและตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY) ได้แก่

- I – Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A – Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- M – Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R – Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E – Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A – Accountability ตรวจสอบได้
- D – Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- Y – Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์⁴⁸

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้จำแนกองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ไว้ 6 ประการ ดังนี้

⁴⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-20.

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การมีกฎระเบียบที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้กันอย่างเสมอภาค และไม่มีการเลือกปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน (Double Standard) มีการปฏิบัติเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เคารพสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย

2. หลักคุณธรรม (Virtue) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความอดทน และร่วมกัน ป้องกันการคอร์รัปชันในองค์การ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การบริหารจัดการตรวจสอบได้ เช่น การทำงานที่เปิดเผย การจัดระบบงานที่ชัดเจน มีกระบวนการที่ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ถูกต้อง โปร่งใส

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระจายอำนาจในการจัดการ การบริหารและรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร การให้คำปรึกษา การร่วมวางแผนการทำงานและร่วมปฏิบัติงาน

5. หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ (Accountability) หมายถึง ความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ ความสำนึกในความรับผิดชอบ การเอาใจใส่ การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเปิดโอกาสและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบประเมินผลที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบ และการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงาน

6. หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) หมายถึง การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม⁴⁹

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลข้างต้นแล้ว พบว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้มีการดำเนินงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ สามารถ ตรวจสอบได้ มีความเสมอภาคและเป็นประชาธิปไตย มีคุณธรรมในการบริหารงาน การดำเนินงานโดย อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงการดำเนินงานเป็นไปด้วยความคุ้มค่าและก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยศึกษาหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งได้กำหนดไว้ 10 หลักการย่อย ได้แก่ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ/

⁴⁹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, "ประกาศสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ," 12 กรกฎาคม 2559.

สามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) หลักการกระจายอำนาจและ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม ดังที่กล่าวข้างต้น

ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการทั้งในประเทศและองค์การต่างๆ ได้กล่าวถึงความสำคัญที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

ปธาน สุวรรณมงคล ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติของภาครัฐ มิติของประชาชน และมิติของภาคธุรกิจเอกชน ดังนี้

มิติของภาครัฐ

1. ช่วยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในภาครัฐ มีเป้าหมายในการมุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชน โดยการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่ลดความล่าช้า ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ วัดได้จากความพึงพอใจของประชาชนผู้มาใช้บริการ

2. ช่วยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในภาครัฐ ให้ความสำคัญกับผลงานมากกว่าการทำงานเพียงเพื่อให้เสร็จไป การให้ความสำคัญกับผลงานช่วยเพิ่มความคุ้มค่า โดยการประเมินผลการปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากขึ้น มีตัวชี้วัด (Key Performance Indicator, KPI) ที่จัดทำขึ้นไว้ก่อนการปฏิบัติงาน ตัวชี้วัดนี้ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การ

3. ช่วยทำให้ระบบการบริหารของภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้มากขึ้น โดยมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบของภาครัฐให้รัดกุมและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

4. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐมีความตระหนักถึงความสำนึกรับผิด (accountability) ต่อประชาชนและองค์กรมากขึ้น และหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็ต้องพร้อมที่จะรับผลการกระทำนั้นโดยไม่หลบเลี่ยงหรือโยนความผิดให้บุคคลอื่นหรือนิ่งเฉย

5. ช่วยทำให้ระบบราชการเป็นระบบเปิดและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

6. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐยึดกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าการใช้ดุลพินิจหรือตามอำเภอใจ

7. ทำให้ระบบบริหารภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น

8. ทำให้บุคลากรภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้ให้บริการประชาชนมิใช่เจ้านาย

มิติของภาคประชาชน

1. ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้มากขึ้น
2. ทำให้ประชาชนมีความตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองมากขึ้น หลังจากได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐและแหล่งอื่น ๆ
3. ทำให้ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็วมากขึ้นเป็นอันดับ ผลมาจากการปรับรื้อกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ
4. ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของระบบบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะประเด็น การคอร์รัปชัน การใช้อำนาจไม่เป็นธรรมเนื่องจากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ

มิติของภาคธุรกิจเอกชน

1. ทำให้การบริหารกิจการธุรกิจได้รับความสะดวกรวดเร็วมากขึ้นส่งผลให้การแข่งขันเชิงธุรกิจดำเนินไปได้ด้วยดี
2. ทำให้ต้นทุนทางธุรกิจเป็นไปตามต้นทุนที่แท้จริง เนื่องจากภาครัฐมีความโปร่งใสในการดำเนินงานมากขึ้น มีการเรียกรับผลประโยชน์น้อยลง
3. ทำให้ประเทศชาติสามารถแข่งขันทางธุรกิจในเวทีการค้าโลกได้อย่างไม่เสียเปรียบโดยมีการบริหารภาครัฐเป็นตัวสนับสนุน เอื้ออำนวยเคียงคู่กับภาคธุรกิจเอกชน⁵⁰

หลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการพัฒนาเป็นเรื่องการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สำนิกรับผิดชอบ เสมอภาค สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าจะเกิดการพัฒนายั่งยืนเกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง หลักธรรมาภิบาลไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานแล้วแต่ถือว่ามีสำคัญเพราะเป็นเรื่องของคำว่าการทำงานที่ดีที่เกิดขึ้นตั้งแต่มนุษย์มีอารยะและเมื่อ 2 ทศวรรษก่อน (ราว พ.ศ. 2540) ได้เกิดสถานะเศรษฐกิจตกต่ำประเทศไทยก็ประสบปัญหาในเรื่องของการที่ผู้ให้กู้และองค์กรช่วยเหลือต่างๆ ได้กำหนดประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นลูกหนี้ หรือผู้รับความช่วยเหลือให้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ เพราะธรรมาภิบาลจะทำให้มั่นใจได้ว่าสิ่งที่ตั้งใจไว้นั้นจะบรรลุ ตลอดจนเงินช่วยเหลือหรือเงินกู้ที่ส่งมายังประเทศนั้นก็จะถูกใช้อย่างถูกต้อง สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศได้อย่างแท้จริง โครงการพัฒนาต่างๆ จึงต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลมากำกับ⁵¹

สถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องกระตุ้นให้กระบวนการประชาธิปไตยมีความสมบูรณ์และเกิดความยั่งยืน เพราะเป็นสิ่งที่เป็ผล

⁵⁰ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 28 - 31.

⁵¹ถวิลวดี บุรีกุล, หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2561), 21.

จากการเป็นประชาธิปไตย คือ การจัดสรรอำนาจที่เป็นธรรม ทำให้ทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่มีการทุจริต มีความซื่อสัตย์สุจริต เกิดกระบวนการประชาสังคมที่ทำให้ประชาชนรวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผลที่เกิดขึ้นคือสังคมมีคุณภาพ⁵²

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลมีบทบาทในการสนับสนุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นไปอย่างแข็งแกร่ง เนื่องจากระบบโครงสร้างต่าง ๆ ภายในประเทศจะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารการพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย เพื่อนำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยและความยั่งยืนของการพัฒนา⁵³

จากความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลข้างต้นจะเห็นว่า ธรรมาภิบาลเป็นแนวปฏิบัติในการจัดระเบียบสังคมที่มีความสำคัญครอบคลุมทุกภาคส่วน เป็นกฎเกณฑ์การปกครองที่มีความเป็นธรรมทำให้ไม่เกิดการฉ้อโกง ไม่มีการทุจริต ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขเกิดความสันติสุขในสังคม เพราะบุคคลในภาครัฐตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อประชาชนและองค์การมากขึ้น นอกจากนี้หลักธรรมาภิบาลยังช่วยกระตุ้นให้กระบวนการประชาธิปไตยเกิดความสมบูรณ์ ระบบการบริหารงานของรัฐบาลมีความยุติธรรม น่าเชื่อถือ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้มากขึ้นและทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างสังคมให้เข้มแข็งในทุกด้าน เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศลดปัญหาความรุนแรงในสังคมช่วยให้ประเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นวิธีการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ทั้งยังช่วยสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกทางปัญญา ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาและให้การศึกษแก่ประชาชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา การศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ที่มีการเปิดกว้างมีหลากหลายรูปแบบให้มนุษย์ได้ศึกษา ค้นคว้าด้วย

⁵²สถาบันพระปกเกล้า, **ตุลาอำนาจในการเมืองการปกครอง** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558), 246.

⁵³สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล,” **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 53, 3 (กรกฎาคม 2559): 49.

ตัวเองอย่างรวดเร็วโดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ขอบเขตภายใต้จินตนาการของมนุษย์ที่สร้างขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ สิ่งที่เป็นและเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ การพัฒนาการศึกษาทั้งทางด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องเข้าไปให้ถึง แหล่งสังคมการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีที่จะทำให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ดังนั้นระบบการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ยั่งยืนจึงควรต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล⁵⁴

หลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพ เชิงนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังปรากฏในบัญญัติมาตรา 39 ที่ว่า

“มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ และมีความเข้มแข็ง รัฐจึงให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล โดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ.2546 ในมาตรา 35 ดังนี้

“มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง”⁵⁵

⁵⁴พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร, “ธรรมาภิบาล: หัวใจของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21,” วารสารมหาจุฬาลงกรณ 11, 2 (กรกฎาคม-พฤษภาคม 2563): 101.

⁵⁵วัฒนา สายเชื้อ, “การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน,” วารสารบริหารการศึกษาบวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 17, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 6-7.

เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลขึ้นโดยกำหนดขอบข่ายและภารกิจ การบริหารและการจัดการสถานศึกษา ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้ สถานศึกษามากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัย เกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ หลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนใหม่มีความความเข้มแข็ง ทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา⁵⁶

2. การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้ บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนงบประมาณ 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตาม ที่ได้รับจัดสรร 3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 4) การขอโอนและการขอ เปลี่ยนแปลงงบประมาณ 5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 6) การตรวจสอบติดตามและ

⁵⁶กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติ บุคคล, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2556), 41.

รายงานการใช้งบประมาณ 7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ 8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา 10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา 11) การวางแผนพัสดุ 12) การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้าง 13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ 14) การจัดหาพัสดุ 15) การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ 16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน 17) การเบิกเงินจากคลัง 18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการจ่ายเงิน 19) การนำเงินส่งคลัง 20) การจัดทำบัญชีการเงิน 21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน 22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน⁵⁷

3. การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน 6) การลาทุกประเภท 7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน 10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ 12) การออกจากราชการ 13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ 14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ 17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต 20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา⁵⁸

4. การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน

⁵⁷เรื่องเดียวกัน, 59.

⁵⁸เรื่องเดียวกัน, 74-75.

ส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประกอบด้วย 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 8) การดำเนินงานธุรการ 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 11) การรับนักเรียน 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา 13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 15) การทัศนศึกษา 16) งานกิจการนักเรียน 17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 18) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 19) การประสานราชการกับสวนภูมิภาคและสวนทองถิ่น 20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน 21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน 22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน⁵⁹

ถวิล อรัญเวศ กล่าวว่า สถานศึกษาสามารถนำหลักธรรมมาภิบาลคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทั้ง 4 งานคือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป เช่น หลักนิติธรรมคือ บริหารงานโดยยึดตัวบทกฎหมายรวมทั้งการออกระเบียบข้อบังคับ เช่น งานวิชาการคือการกำหนดนโยบายพัฒนาการเรียนการสอนไว้ชัดเจนใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ.2545 มาพัฒนาการศึกษาออกระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการเรียน วางหลักการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ วางระบบนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน งานบริหารงบประมาณได้แก่ กำหนดผู้รับผิดชอบการเงินบัญชีและพัสดุชัดเจน จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุล งานบริหารงานบุคคลได้แก่ นำกฎระเบียบหรือข้อบังคับสำหรับใช้ปฏิบัติงานร่วมกัน นำกฎก.ค.ศ.ว่าด้วยการเลื่อนขั้นมาใช้อย่างเคร่งครัด ประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดออกคำสั่งมอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติไว้ชัดเจน การงานบริหารทั่วไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ไว้ชัดเจน มีการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาตามกฎหมาย สรรหา

⁵⁹เรื่องเดียวกัน, 92-93.

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯตามกฎเกณฑ์ วางระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนการศึกษาของผู้จบจากสถานศึกษาอื่นที่ย้ายเข้ามาเรียนไว้ปฏิบัติ

หลักคุณธรรมได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้นำคุณธรรมมาสู่การปฏิบัติ มีการประเมินผลจากการทำความดีของนักเรียน ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เป็นต้น หลักความโปร่งใส งานวิชาการได้แก่ การแจ้งหลักเกณฑ์การเรียนการผ่านจุดประสงค์ให้นักเรียนได้ทราบ รายงานผลการเรียนให้นักเรียนได้ทราบทุกภาคเรียน งานงบประมาณคือ แจ้งงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ งานบริหารงานบุคคลคือใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารพ.ศ.2540 ในการบริหารสถานศึกษา

หลักการมีส่วนร่วมได้แก่ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเช่น เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

หลักความรับผิดชอบคือ กำหนดมาตรฐานภาระงานให้แก่ครูบุคลากรได้รับผิดชอบ ออกคำสั่งมอบหมายงานในหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้บุคลากรได้ถือปฏิบัติอย่างถูกต้อง

หลักความคุ้มค่า เช่น มีกิจกรรมส่งเสริมการประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้า รณรงค์ให้ครูนักเรียนได้ใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าทั้งสื่อการเรียนการสอนงบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรจากราชการ เป็นต้น ในการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวมีจุดหมายปลายทางเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขนั่นเอง⁶⁰

จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้มีการกระจายอำนาจไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาได้มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักกฎหมายนิติบุคคลซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมากในการตัดสินใจ สั่งการ หรือปฏิบัติงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ซึ่งจากการกระจายอำนาจดังกล่าวสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัว โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีการปฏิบัติงานที่เต็มความรู้ความสามารถเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี⁶¹

⁶⁰ถวิล อรัญเวศ, การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล, เข้าถึงเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566, เข้าถึงได้จาก<http://www.korat4.net/popup.php?name=download&file=rate&id=50>

⁶¹สงวน อินทร์รักษ์, ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารการศึกษา (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2566), 97.

ด้วยเหตุนี้โรงเรียนบ้านท่ามะกา สถานศึกษาที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล สถานศึกษาจำเป็นต้องมีหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานด้านต่างๆ เพื่อให้การบริหารงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งองค์ประกอบที่สอดคล้องในการบริหารงานของสถานศึกษาตามที่สำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดหลักการไว้ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ และหลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งหลักการข้างต้นเป็นหลักการในการบริหารที่ดีและทุกภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีเหมาะที่จะนำมาใช้ในการจัดการบริหารงานทำให้หน่วยงานนั้นสามารถพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพได้

ประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร

ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญของทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนหรือภาคประชาชน เนื่องจากธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อกันและเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขตั้งอยู่ในความถูกต้อง เป็นธรรม ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการจึงมีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อองค์การ

1. ทำให้การบริหารจัดการขององค์การมีกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการที่ดี มีระบบ มีความโปร่งใส มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานอันนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือและศรัทธาต่อองค์การนั้นๆ
2. ทำให้องค์การมีการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ทันต่อสถานการณ์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองทั้งภายในและภายนอก
3. ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์การมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์การ
4. ทำให้เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเพื่อโอกาสในการระดมทุน การเข้าสู่ตลาดทุนในระดับสากล เพิ่มโอกาสในการแสวงหาพันธมิตรทางธุรกิจเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์การในระยะยาว

ประโยชน์ต่อประชาชนและผู้รับบริการ

1. ทำให้ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการโดยรวมของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เสมอภาคและมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง อันนำมาซึ่งความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ประชาชนและผู้รับบริการ
2. ทำให้ประชาชนและผู้รับบริการได้รับการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและผู้รับบริการได้มากขึ้น

3. ทำให้การบริหารงานของภาครัฐเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม มีคุณภาพ สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลทำให้ประชาชนและผู้รับบริการมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

1. ทำให้ระบบบริหารของภาครัฐมีความโปร่งใส ยุติธรรม ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม
2. ทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง เกิดเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพ ช่วยลด บรรเทาหรือแก้ปัญหาความรุนแรงในสังคม
3. ทำสามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลทำให้ช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศ
4. ทำให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขภายใต้ความร่วมมือกัน อันก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ
5. ทำให้ภาพลักษณ์ของหน่วยงานของประเทศเป็นที่ศรัทธา เชื่อมั่นและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลอันส่งผลทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า⁶²

จากประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสามารถสรุปได้ว่า องค์การใดที่นำหลักการของธรรมาภิบาลมาบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็้องค์การภาครัฐ หรือเอกชน จะส่งผลให้องค์การนั้นมีระเบียบ ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การบริหารงานก็จะมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มากเกินความจำเป็น เป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วยให้ระบบบริหารงานเกิดความโปร่งใส ยุติธรรม ทุกภาคส่วนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการดำเนินงานขององค์การ ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้า และเกิดภาพลักษณ์ที่ดี

⁶²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555). 21-22.

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนบ้านท่ามะกา ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เดิมตั้งอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ตรงที่ตั้งโรงพยาบาลมะการักษ์ ในปัจจุบันมีชื่อเดิมว่า โรงเรียนพื้นพิทยาคม ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2466 เป็นอาคารไม้ยกพื้น ขนาด 8*17.50 เมตร หลังคามุงจาก จำนวน 3 ห้องเรียนสร้างด้วยเงินบริจาคและงบประมาณต่อมาในสมัย นายพยุ่ง ต้นตีสีปกรณม์ ดำรงตำแหน่ง นายอำเภอ ท่ามะกา เห็นว่าอาคารที่มีอยู่มีขนาดเล็กไม่พอกับจำนวนนักเรียนภาคบังคับที่จะมาเล่าเรียนและเป็นการเตรียมตัวเพื่อรับเด็กภาคบังคับในอนาคต จึงได้จัดหาที่สร้างโรงเรียนใหม่ โดยได้จัดซื้อที่ดินของ นายดาบ ทองดี จำนวน 9 ไร่ 34 ตารางวา ในราคา 400 บาท (สี่ร้อยบาท) เงินส่วนนี้ประชาชนร่วมกันบริจาคที่ดินอยู่ติดกับถนนแสงชูโต และได้สร้างสิ่งต่างๆในเวลาต่อมา

โรงเรียนบ้านท่ามะกา ที่อยู่หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โทรศัพท์ : 034-694162 E-mail : banthamakas@gmail.com Website : www.banthamaka.ac.th facebook : โรงเรียนบ้านท่ามะกา

โรงเรียนบ้านท่ามะกาเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 636 คน มีนายยุทธนา เจริญมจูล เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูจำนวน 37 คน เจ้าหน้าที่ธุรการจำนวน 1 คนและนักการภารโรงจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 41 คน

ปรัชญาของโรงเรียน

ปัญญา นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านท่ามะกา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้วยวิถีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ พัฒนาคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้อุดมคัล้องในศตวรรษที่ 21 เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์ตามแนวโครงการโรงเรียนคุณภาพ (SMT) ของสสวท. ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี
3. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านทักษะวิชาการและทักษะอาชีพ มีทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21
4. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตอาสา ใส่ใจสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานความเป็นไทยอันดีงาม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมายึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
5. ส่งเสริมขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ
6. ส่งเสริมระบบบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ร่วมพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา
7. ส่งเสริมการบริหารจัดการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญ
8. พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน
9. ส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

เอกลักษณ์

รักความเป็นไทย

อัตลักษณ์

“ยิ้มใส ไหว้สวย”

ผู้บริหารโรงเรียน

นายยุทธนา เจริญมจูล หมายเลขโทรศัพท์ 086-7751509

วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

ดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ วันที่ 18 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2565 เป็นเวลา 7 เดือน 13 วัน

(นับถึงวันที่ 31 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2566)

ข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนบุคลากรของสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา เพศ ปีการศึกษา 2566

ระดับการศึกษา	จำนวนบุคลากรของสถานศึกษา (คน)		
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
ปริญญาเอก	-	1	1
ปริญญาโท	2	11	13
ปริญญาตรี	2	23	25
รวม	4	35	39

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนบุคลากรของสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง อันดับ เพศ ปีการศึกษา 2566

ตำแหน่ง อันดับ	จำนวนบุคลากรของสถานศึกษา (คน)		
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
ผู้อำนวยการโรงเรียน	1	-	1
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	-	1	1
ครู อันดับ คศ.3	-	8	8
ครู อันดับ คศ.2	1	7	8
ครู อันดับ คศ.1	1	9	10
ครูผู้ช่วย	-	2	2
ครูอัตราจ้าง	1	8	9
รวม	4	35	39

ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนนักเรียนของสถานศึกษาจำแนกตามระดับชั้นเรียน เพศ ปีการศึกษา 2566⁶³

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
อ.1	2	18	19	37
อ.2	3	17	18	35

⁶³ โรงเรียนบ้านท่ามะกา, “ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนบ้านท่ามะกา,” 17 พฤษภาคม 2566.

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
อ.3	3	29	30	59
รวม/รวมเฉลี่ย	8	64	67	131
ป.1	3	40	32	72
ป.2	3	45	40	85
ป.3	3	41	36	77
ป.4	3	30	47	77
ป.5	3	49	52	101
ป.6	3	42	54	96
รวม/รวมเฉลี่ย	18	247	258	505
รวมทั้งหมด	26	311	325	636

การบริหารจัดการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่ามะกาแบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารแผน/งบประมาณและการบริหารทั่วไป ผู้บริหารได้ทำการวิเคราะห์ห้ององค์กร (SWOT) สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของสถานศึกษาที่ผ่านหลังจากสภาวะวิกฤติที่เกิดจากโรคระบาดไวรัสโควิด 19 จึงเกิดเป็นนวัตกรรมสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาในชื่อ “กลไกการบริหารจัดการเครือข่ายคุณภาพสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีการเรียนรู้ใหม่สู่คุณภาพการศึกษา THAMAKA PLUS MODEL” ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ของโรงเรียนบ้านท่ามะกาด้วย THAMAKA PLUS MODEL อีกทั้งมุ่งสร้างเครือข่ายนวัตกรรมคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในการดำเนินการแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านต่างๆ ของโรงเรียนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการวางแผน (Plan) ออกแบบนวัตกรรมกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายคุณภาพสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีการเรียนรู้ใหม่สู่คุณภาพการศึกษา THAMAKA PLUS MODEL ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นปฏิบัติตาม (Do) สร้างความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อพัฒนา นวัตกรรมรูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิธีการเรียนรู้ใหม่สู่คุณภาพการศึกษา THAMAKA PLUS MODEL ไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการตรวจสอบ (Check) มีระบบนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและรายงานผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สะท้อนผลสำเร็จในการดำเนินงาน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน ระดับปฏิบัติงานและสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ทั้งโรงเรียนระดับกลุ่มงานและ ระดับชั้นเรียน เพื่อการจัดทำสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการสะท้อนผล (Act) ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีโครงการ/ กิจกรรม มีระบบขั้นตอนการดำเนินงานแบบ THAMAKA PLUS MODEL ภายใต้วงจรคุณภาพ PDCA อย่างต่อเนื่อง อาศัยกลยุทธ์เชิงรุกในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ มีการประเมินผล นิเทศ กำกับติดตาม เพื่อนำผลการปฏิบัติตามปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาต่อยอด รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิธีการเรียนรู้ใหม่สู่คุณภาพการศึกษา THAMAKA PLUS MODEL ให้ ต่อเนื่องในปีการศึกษาต่อไป⁶⁴

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กมลพรรณ พิงดั่ง ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรมกับหลักความเสมอภาค ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมากคือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ หลักการตอบสนอง ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของ สถานศึกษาทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไป น้อยดังนี้ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไป ความใส่ใจในงาน ความ

⁶⁴ โรงเรียนบ้านท่ามะกา, “รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565,” 31 มีนาคม 2566.

พึงพอใจในงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁶⁵

วณัฐสนันท์ กมลบุรณ์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์พันธะระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความสำนึกรับผิดชอบ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักประสิทธิผล 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา การปรับเปลี่ยนและการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในยุคไทยแลนด์ 4.0 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับต่ำมาก ($r = 0.196$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยการใช้ระเบียบ กฎหมายหรือกฎเกณฑ์อย่างเป็นธรรมด้วยความเสมอภาค การบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน สร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาเกิดผลดีต่อผู้เรียนและสังคม⁶⁶

สาคร มหาหิงค์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมากถึง 10 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ

⁶⁵ กมลพรณ พึ่งดวง, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 15, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 112-113.

⁶⁶ วณัฐสนันท์ กมลบุรณ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3,” **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 2560), ข.

ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาคและด้านหลักฉันทามติ ตามลำดับ⁶⁷

ปรัชญา คล้ายชุ่ม ได้ศึกษาและเปรียบเทียบเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และเขต 2 ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ และต่ำสุดคือด้านหลักความโปร่งใส 2) เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 และ เขต 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน⁶⁸

ทัศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้ธรรมาภิบาลในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านนิติธรรม ด้านการะรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ด้านการตอบสนอง ด้านวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการมุ่งเน้นฉันทามติและด้านความเสมอภาค 2) แนวทางการใช้ธรรมาภิบาล ในโรงเรียนภัทรญาณวิทยาตามแนวคิดขององค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ 9 ประการเป็นดังนี้ 2.1) เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการวางแผน 2.2) มีการจัดการอบรมด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ๆ ที่ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่บุคลากรในโรงเรียน 2.3) การให้ข้อมูลกับบุคลากรในเรื่องงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารบัญชีและเงินสวัสดิการ สามารถตรวจสอบได้ 2.4) มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ประสานงานในการช่วยเหลือ 2.5) ยอมรับความคิดเห็นที่เกิดจากความขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ตามความเหมาะสม 2.6) มีความยุติธรรม 2.7) จัดระบบการใช้อาคารสถานที่ภายในให้เกิดประโยชน์และตรง

⁶⁷สาคร มหาหิงคุ์, "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4," วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล 3, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 12.

⁶⁸ปรัชญา คล้ายชุ่ม, "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม," วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 7, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2562): 156.

ความต้องการของการเรียน 2.8) มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ 2.9) มีวิสัยทัศน์ที่รองรับแผนและนโยบายตามภาวะการเปลี่ยนแปลง⁶⁹

ปริญญา ยกพล ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ 2) ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ความมั่นคงในงานนโยบาย และการบริหารความก้าวหน้าในงาน ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน ความสำเร็จของงาน ลักษณะของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ตามลำดับ⁷⁰

ปาไลดา ณะกุลภาคิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอนพบว่า การรับรู้ของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือด้านหลักประสิทธิผล รองลงมาคือด้านหลักประสิทธิภาพ

⁶⁹ ทศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์, "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา," **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 11, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563): 1.

⁷⁰ปริญญา ยกพล, "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร," (สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563), ง.

และด้านหลักการรับผิดชอบตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักการกระจายอำนาจ⁷¹

รุ่งทิวา กมล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักคุณธรรม⁷²

นนทภัทร แก้วก้อน ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลและแนวทางการส่งเสริมการนำไปพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ หลักนิติธรรม รองลงมาได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักความมีส่วนร่วม 2) ผลแนวทางการส่งเสริมการนำไปพัฒนาธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยภาพรวมประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ หลักความมีส่วนร่วมผู้บริหารควรจัดทำหนังสือเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันทำ SWOT วิเคราะห์นโยบายจุดเน้นและร่วมกันสร้างกฎระเบียบและข้อบังคับ ควรมีความเป็นธรรมเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในสถานศึกษาทำประชาพิจารณ์เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ มีวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA อย่างเป็นระบบมีการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ⁷³

นำชัย ราตรีโชติ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง

⁷¹ ปาลิตา ธนะกุลภาคิน, "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน," **ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์** 7, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563): 139.

⁷² รุ่งทิวา กมล, "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2," **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย** 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2563): 358.

⁷³ นนนทภัทร แก้วก้อน, "สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลและแนวทางการส่งเสริมการนำไปพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1," **Journal of Modern Learning Development** 6, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2564): 208.

ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” มีแนวทาง ดังนี้ 2.1) สถานศึกษาควรจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและจัดทำหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและควรปรับปรุงแบบการทำงานให้ทันสมัยเป็นรูปแบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น เพื่อง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูลการสื่อสารและการดำเนินงานของทางสถานศึกษา 2.2) สถานศึกษาควรวางกรอบภารกิจของสถานศึกษา ตลอดจนปฏิทินการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดระยะเวลาและควบคุมให้ตรงตามที่วางแผนเอาไว้ 2.3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ครู กรรมการสถานศึกษา นักเรียนและชุมชนเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนทราบ ทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวตลอดจนผลการดำเนินงานอยู่เสมอ 2.4) สถานศึกษาควรเน้นย้ำและปลูกฝังค่านิยมตลอดจนเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมชาติ ยุติธรรมและควรกำหนดกฎเกณฑ์ กติกาที่ถือเป็นข้อตกลงร่วมกันและชี้แจงแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องกำหนดคำสั่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความรู้ความสามารถด้วยความเหมาะสมและเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ 2.5) สถานศึกษาควรวางกรอบภารกิจ ตลอดจนปฏิทินการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและควรใช้กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน⁷⁴

พัชชรินทร์ ทิพย์จันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากันใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากันใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม และด้านมุ่งฉันทามติ ตามลำดับ และอยู่ในระดับมากมีจำนวน 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการรับผิดชอบ ด้านนิติธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการตอบสนองและด้านประสิทธิผล ตามลำดับ 2) แนวทาง

⁷⁴ นำชัย ราตรีโชติ, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์,” (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564), ง.

การพัฒนาการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรวิเคราะห์สภาพองค์กรเพื่อหาจุดแข็งและจุดด้อยขององค์กร เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงาน จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานให้แก่ครู ใช้วิธีการหมุนเวียนเปลี่ยนงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในความถนัดและความสามารถของบุคลากรแต่ละคน ส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน⁷⁵

พงษ์กฤษณ์ นามปนอังกูร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ หลักประสิทธิผล รองลงมาได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส⁷⁶

พงษ์ธร สิงห์พันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแต่ละคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ด้านนิติธรรม ควรมีการสั่ง

⁷⁵ พัสชินทร ทิพย์จันทร์, “การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่,” วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 12, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564): 1.

⁷⁶ พงษ์กฤษณ์ นามปนอังกูร, "รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี," วารสารมจร. บาลีศึกษาศาสตร์โสธร 7, 1 (มกราคม – เมษายน 2564): 60.

การต่อผู้ได้บังคับบัญชาโดยเลือกพิจารณาจากความรู้ ความสามารถของบุคลากรเป็นหลัก หลักความโปร่งใส ควรชี้แจงให้กับบุคลากรทุกคนทราบเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา หลักความรับผิดชอบ ควรมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบงานต่างๆให้เหมาะสมกับความถนัด หลักการมีส่วนร่วม ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา เข้าร่วมประชุมร่วมกับคณะครู เพื่อให้มีส่วนในการรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และหลักความคุ้มค่าควรมีการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาให้เป็นตามวัตถุประสงค์⁷⁷

สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรมและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า สำหรับแนวทางการบริหารสถานศึกษาพบว่าการบริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสม ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและควรเปิดโอกาสให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยอิสระ มีระบบการตรวจสอบการบริหารงานและมีการควบคุมกำกับดูแลการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า⁷⁸

ญาดาวิ บุญตา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

⁷⁷ พงษ์ธร สิงห์พันธ์, “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ,” วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต 21, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564): 12-13.

⁷⁸ สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ “การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3,” วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต 17, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): 1.

สระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01⁷⁹

นิตยา สูดยอต ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือด้านหลักความเปิดเผยโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักภาระรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และด้านหลักการกระจายอำนาจ 2) การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน⁸⁰

พระลิ่ง ขวโน ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมทุกขอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม

⁷⁹ญาตาวิ บุญตา, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2,” *ครุศาสตร์สาร* 16, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565): 189.

⁸⁰นิตยา สูดยอต, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4,” *Journal of Roi Kaensarn Academi* 7, 1 (มกราคม 2565): 187-188.

ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรูปลูกฝังจิตสำนึก และการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเอง⁸¹

รัฐพล จิตมณี ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลระดับวัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบวาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักความสำนึก รับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรมและหลักนิติธรรม สวนระดับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ วัฒนธรรมแบบปรับตัววัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ วัฒนธรรมแบบเครือข่ายและวัฒนธรรมแบบราชการ การทดสอบสมมติฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.49$)⁸²

ครองทิพย์ ดิลกโสภณ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือหลักความเสมอภาค รองลงมา คือ หลักการมุ่งฉันทามติและหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ
- 2) การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

⁸¹พระลิ่ง ชวโน, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2,” วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ 8, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565): 17.

⁸²รัฐพล จิตมณี, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ระดับวัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1,” วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น 8, 3 (มีนาคม 2565): 51-52.

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน⁸³

ชีวิน บุญถม ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน⁸⁴

ณัฐชัย ช่อมะเขิง ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโนนสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลงานวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลในโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโนนสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 อยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย 2) แนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโนนสัง 3 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารควรเน้นย้ำเรื่องความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบริบทของโรงเรียน ผู้บริหารควรชี้แจงหลักเกณฑ์การพิจารณาขึ้นเงินเดือนให้ชัดเจน ผู้บริหารควรจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์จากครูและผู้ปกครองในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ตามลำดับ⁸⁵

⁸³ครองทิพย์ ดิลกโสภณ, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1,” *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์* 7, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566): 425.

⁸⁴ชีวิน บุญถม, “การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3,” *วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน* 9, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566): 70.

⁸⁵ณัฐชัย ช่อมะเขิง, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโนนสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1,” *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร* 3, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2566): 147.

ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่าภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05⁸⁶

สมยศ สุวรรณชัย ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 มี 10 แนวทาง 17 ประเด็น⁸⁷

งานวิจัยต่างประเทศ

เนียมห์(Niamh) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปกครองของสถานศึกษา โดยกล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียน เพราะมีส่วนช่วยให้โรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การประชุม เอกสารสำคัญต่างๆ โดยบทสรุปของงานวิจัยอ้างอิงจากค่าการประเมินประสิทธิภาพของตนเองของฝ่ายผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าในการปกครองโรงเรียนที่ดีนั้นต้องปกครองในหลายมิติ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ทำงาน

⁸⁶ ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ, “การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1,” **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย** 7, 1 (มกราคม – มีนาคม 2566): 128.

⁸⁷ สมยศ สุวรรณชัย, “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2,” **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์** 7, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566): 280.

ด้านงบประมาณเป็นสิ่งที่ยากลำบาก โดยงานวิจัยนี้ได้พยายามที่จะให้ความกระจ่างบางประการเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลโรงเรียนว่าความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกในโรงเรียน อิทธิพลของฝ่ายบริหารและหัวหน้างานมีความสำคัญต่อระบบความคิด ควรมีการกระจายอำนาจอย่างเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเกิดความคุ้มค่าในการทำงาน⁸⁸

อัลควอด (Al-Qaoud) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนรัฐบาลที่อัลมะดีนะฮ์ จากทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาหญิง ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสำคัญทั้งปัจจัยภายนอกและภายในของหลักธรรมาภิบาลจากทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาหญิง อยู่ในระดับสูงมาก ในขณะที่ระดับของการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนรัฐบาล จากทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาหญิงอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการบริหารจัดการในโรงเรียน ควรมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น⁸⁹

นิโมตา (Nimota) ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในระบบการศึกษา และการบริหารจัดการของโรงเรียนในรัฐควารา ประเทศไนจีเรีย การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสรรทรัพยากร ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารจัดการ โดยใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า การจัดการทรัพยากร ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการบริหารจัดการโรงเรียนในประเทศไนจีเรีย เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก มีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลส่งเสริม และดำเนินการให้มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ รวมทั้งรับฟังเสียงของประชาชนผ่านการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม นำไปสู่การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในไนจีเรีย⁹⁰

⁸⁸ Brennan Niamh, "Applying Principles of Good Governance in a School Boardcontext," (Ed.D. Dissertation, University College Dublin, 2011), iii.

⁸⁹ Majdulien M. Al -Qa'oud, "The Requirements of Good Governance at Schools of Public Education for Girls in Al Madinah Al Munawarah from the Viewpoint of Female School Principals," **Scientific Research Journal**, 4 (October 2016): 8.

⁹⁰ Abdullahi Nimota, "Good Governance Issues in Education System and Management of Secondary Schools in Kwara State Nigeria," **eJournal of Education Policy**, (September-November 2019): 14.

ไมทิลี (Mythili) ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลและความเป็นผู้นำเพื่อผลสำเร็จ ที่มีคุณภาพที่สูงขึ้นในโรงเรียนกรณีศึกษาของรัฐสิกขิม การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลและความเป็นผู้นำที่เอื้อต่อคุณภาพการจัดการศึกษานั้นเกิดขึ้นได้ยาก รัฐสิกขิมได้รับการเลือกให้ศึกษาเรื่องนี้เพื่อเติมเต็มช่องว่าง หลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการหรือกระบวนการการสร้างเครือข่ายในองค์กร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระบบการศึกษา โดยดำเนินการผ่านความเป็นผู้นำเพื่อให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของภาวะผู้นำระดับรัฐมนตรีในการบริหารรัฐกิจจากระดับรัฐเข้าสู่โรงเรียนเครือข่ายการกำกับดูแลที่เป็นผู้นำในระดับรัฐ มีบทบาทในการทำงานด้านการศึกษาดังแต่การระบุความต้องการเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ สำหรับระบบการศึกษาและการใช้ประโยชน์จาก ICT เพื่อความสะดวกในการบริหารเครือข่ายองค์การบริหารระดับเขตควรจัดตั้งเครือข่าย โดยให้ความสำคัญกับระดับรัฐและระดับโรงเรียน สร้างเครือข่ายผู้นำในระดับโรงเรียน และเผยแพร่นวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดีไปยังโรงเรียนทุกแห่งในภูมิภาค ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา โดยนำวิสัยทัศน์ของรัฐมาสู่การปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างบรรยากาศสำหรับการทดลอง การกระจายเวลาอย่างเท่าเทียมกัน ระหว่างกิจกรรมทางวิชาการ การบริหารและการสร้างเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอและระดับรัฐเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยอาศัยกระบวนการเหล่านี้ในทุกๆระดับ หลักธรรมาภิบาลจึงทำหน้าที่เป็นวิธีการหนึ่งในการนำหลักธรรมาภิบาลเครือข่ายไปใช้อย่างเหมาะสม⁹¹

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรม เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลจะเป็นองค์ประกอบที่มุ่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ นั่นก็หมายถึงส่วนแสดงถึงความสำเร็จในด้านการพัฒนาทางระบบการศึกษา ส่งผลให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งประกอบด้วย 10 หลักการย่อย ดังนี้ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ 5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ 9) หลักการกระจายอำนาจ

⁹¹ N. Mythili, "Governance and Leadership for Achieving Higher Quality in School Education: A Study of Sikkim," accessed July 4, 2023, available from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0019556119844585>

และ 10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม ทั้งนี้การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้นจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและการใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างถูกต้องของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) ครู และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) รวมทั้งสิ้น 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามคู่มือหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปได้อย่างมีระบบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนของการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาปัญหาที่จะทำการวิจัย ศึกษาสภาพปัญหา รายงานของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาค้นคว้าข้อมูลรวบรวมวรรณกรรมจากเอกสาร วารสาร ตำราทางวิชาการ คู่มือ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำโครงร่างงานวิจัย รับข้อเสนอแนะของกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ และขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นดำเนินการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

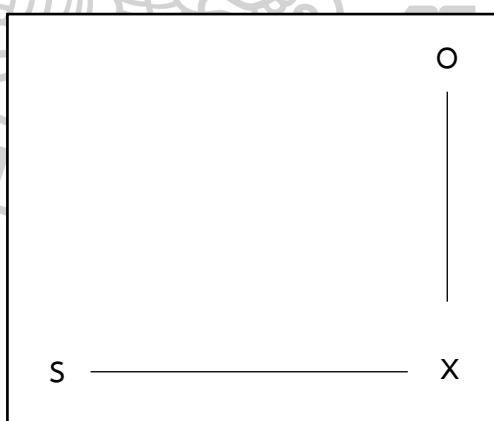
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานผลการวิจัย นำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ จากนั้นจัดทำรายงาน การวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา ตามหลักสูตร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปร ที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

แผนแบบการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้แผนแบบงานวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- เมื่อ
- S หมายถึง ประชากร
 - X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 - O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 3) ครู จำนวน 33 คน และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน (ไม่รวมผู้วิจัย)

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยผู้วิจัยใช้ขอบข่ายการศึกษาตามคู่มือหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ซึ่งประกอบด้วย 10 หลักการย่อย ดังนี้

2.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่จำเป็น

2.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติราชการประจำปีและปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสมและมีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4 หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานระบบการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาปัญหา

2.5 หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2.6 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2.7 หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกันไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม

2.8 หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

2.9 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการถ่ายโอนบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

2.10 หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ⁹²

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ

เครื่องมือประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced choice) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาตามคู่มือหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ของแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert's rating scales)⁹³ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

⁹² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555), 16-20.

⁹³ Rensis Likert, **The Human Organization** (New York: McGraw – Hill, 1963), 74.

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

เครื่องมือประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดโดยผู้วิจัยได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเลขคณิตน้อยที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา และรวบรวมด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครู จำนวน 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ขึ้น ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

การสร้างเครื่องมือประเภทที่ 1 แบบสอบถามแบบสอบถามความคิดเห็น มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร วารสารทางวิชาการ คู่มือ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือให้ครอบคลุมตามเนื้อหา

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อสร้างและปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย โดยปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถาม โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้ผลการวิเคราะห์ค่า IOC เท่ากับ 1.00

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ได้ลงเก็บข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาที่เป็นประชากร จำนวน 52 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามความคิดเห็น และเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

การสร้างเครื่องมือประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาการทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยผู้วิจัยได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 นำไปสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ามะกาที่เป็นประชากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามและเก็บคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยนัดหมายวัน เวลาในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือประเภทที่ 1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบที่ได้กลับคืนมา
2. จัดระบบข้อมูลตรวจสอบรวมคะแนนแบบสอบถาม
3. ลงรหัสข้อมูลนำไปคำนวณสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือประเภทที่ 2 การสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษาและข้อคำถามที่ต้องการทราบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ (Frequency : f) และร้อยละ (Percentage : %)
2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาโดยใช้ค่ามัธยเลขคณิต (arithmetic mean : μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : σ) โดยพิจารณาค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแล้วเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)⁹⁴ มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัธยเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัธยเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัธยเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัธยเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับมาก

⁹⁴ John W. Best, **Research in Education**, 4th ed (Englewood cliffs: Prentice Hall, Inc 1983), 190.

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา อยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา จากการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุป

การวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) ครู และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ตามคู่มือหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ (frequency: f) ร้อยละ (percentage: %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) ครู และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 52 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 52 ฉบับ ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านท่ามะกา จำนวน 52 คน การวิเคราะห์พิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	16	30.77
	2. หญิง	36	69.23
	รวม	52	100
2	อายุ		
	1. ไม่เกิน 30 ปี	11	21.15
	2. 31-40 ปี	16	30.77
	3. 41-50 ปี	9	17.31
	4. 51-60 ปี	11	21.15
	5. 61 ปีขึ้นไป	5	9.62
	รวม	52	100
3	ระดับการศึกษา		
	1. ปริญญาตรี	38	73.08
	2. ปริญญาโท	13	25.00
	3. ปริญญาเอก	1	1.92
	รวม	52	100
4	ตำแหน่งปัจจุบัน		
	1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	1.92
	2. รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	1.92
	3. ครู	37	71.15
	4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	13	25.00
	รวม	52	100

ตารางที่ 5 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
	1. ไม่เกิน 5 ปี	17	32.69
	2. 6 – 10 ปี	16	30.77
	3. 11 – 15 ปี	13	25.00
	4. 16 – 20 ปี	1	1.92
	5. 21 – 25 ปี	3	5.77
	6. 26 ปีขึ้นไป	2	3.85
	รวม	52	100

จากตารางที่ 5 พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 และเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ด้านอายุพบว่า อายุระหว่าง 31 – 40 ปีมีมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 รองลงมาคืออายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 17.31 และน้อยที่สุดคืออายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.62 ด้านระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 73.08 ระดับปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92 คน ด้านตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92 ครู จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 71.15 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และด้านประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันพบว่า ไม่เกิน 5 ปีมากที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 32.69 รองลงมาระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.77 ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic Mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ปรากฏผลในภาพรวมดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยภาพรวม

(N=52)

ข้อที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนบ้านท่ามะกา	μ	σ	ระดับ
1	หลักประสิทธิภาพ	4.41	0.48	มาก
2	หลักประสิทธิผล	4.35	0.45	มาก
3	หลักการตอบสนอง	4.38	0.45	มาก
4	หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้	4.33	0.44	มาก
5	หลักเปิดเผย/โปร่งใส	4.33	0.41	มาก
6	หลักนิติธรรม	4.30	0.42	มาก
7	หลักความเสมอภาค	4.42	0.50	มาก
8	หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ	4.24	0.49	มาก
9	หลักการกระจายอำนาจ	4.40	0.45	มาก
10	หลักคุณธรรม/จริยธรรม	4.44	0.55	มาก
รวม		4.36	0.46	มาก

จากตารางที่ 6 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ หลักคุณธรรม/จริยธรรมมากที่สุด ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.55$) หลักความเสมอภาค ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.50$) หลักประสิทธิภาพ ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.48$) หลักการกระจายอำนาจ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.45$) หลักการตอบสนอง ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.45$) หลักประสิทธิผล ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.45$) หลักเปิดเผย/โปร่งใส ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.41$)

หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.44$) หลักเปิดเผย/โปร่งใส ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.41$) หลักนิติธรรม ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.42$) และหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.49$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.41 – 0.55 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา สามารถวิเคราะห์เพื่อหาคำชี้แจงมีเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกเป็นรายด้านแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 7 – 16

ตารางที่ 7 คำชี้แจงมีเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency)

(N=52)

ข้อที่	หลักประสิทธิภาพ	μ	σ	ระดับ
1	สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มุ่งเน้นเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	4.31	0.64	มาก
2	สถานศึกษามีการดำเนินงานลดขั้นตอน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ	4.42	0.57	มาก
3	สถานศึกษามีการยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีควมจำเป็นของการดำเนินงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย	4.46	0.50	มาก
4	สถานศึกษามีการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเน้นประโยชน์สูงสุดเกิดแก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาพรวมเป็นสำคัญ	4.48	0.50	มาก
รวม		4.41	0.48	มาก

จากตารางที่ 7 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับคำชี้แจงมีเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเน้นประโยชน์สูงสุดเกิดแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาพรวมเป็นสำคัญ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.50$) สถานศึกษามีการยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีควมจำเป็นของการดำเนินงานเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.50$) สถานศึกษามี

การดำเนินงานลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.57$) และสถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนมุ่งเน้นเป้าหมายใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.64$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.64 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness)

(N=52)

ข้อที่	หลักประสิทธิผล	μ	σ	ระดับ
5	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	4.46	0.50	มาก
6	สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.42	0.49	มาก
7	สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ครูและผู้บริหาร	4.38	0.56	มาก
8	สถานศึกษามีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.21	0.66	มาก
9	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	4.29	0.63	มาก
รวม		4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 8 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิผล (Effectiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสมและนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.50$) สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ

เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.49$) สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.56$) สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.63$) และสถานศึกษามีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.66$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.49 – 0.66 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการตอบสนอง (Responsiveness)

(N=52)

ข้อที่	หลักการตอบสนอง	μ	σ	ระดับ
10	สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครอบคลุมทุกกลุ่ม	4.42	0.45	มาก
11	สถานศึกษามีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบสามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	4.44	0.50	มาก
12	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ รวมถึงการตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ	4.46	0.50	มาก
13	สถานศึกษามีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เพียงพอครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง	4.23	0.64	มาก
รวม		4.38	0.45	มาก

จากตารางที่ 9 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการตอบสนอง (Responsiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ รวมถึงการตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.50$) สถานศึกษามีกระบวนการ

ปฏิบัติงานอย่างมีระบบสามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.50$) สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครอบคลุมทุกกลุ่ม ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.45$) และสถานศึกษามีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เพียงพอ ครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.64$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.45 – 0.64 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)

(N=52)

ข้อที่	หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้	μ	σ	ระดับ
14	ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติงาน และตระหนักในหน้าที่	4.48	0.50	มาก
15	สามารถตอบคำถามและชี้แจงสาธารณชนได้เมื่อมีข้อสงสัยในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน	4.42	0.53	มาก
16	มีกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ สามารถจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะได้ทุกระยะตามกำหนด	4.29	0.63	มาก
17	มีการเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการและขั้นตอนการแก้ปัญหอย่างชัดเจน	4.15	0.66	มาก
18	สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและระบบการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาปัญหาเมื่อเกิดผลกระทบต่างๆ ต่อสถานศึกษา	4.35	0.59	มาก
รวม		4.33	0.44	มาก

จากตารางที่ 10 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลัก ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่า มัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษามีความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานและตระหนักในหน้าที่ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.50$) สามารถตอบคำถามและ ชี้แจงสาธารณชนได้ เมื่อมีข้อสงสัยในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.53$) สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและระบบการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทา ปัญหาเมื่อเกิดผลกระทบต่างๆ ต่อสถานศึกษา ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.59$) มีกระบวนการบริหารอย่าง เป็นระบบสามารถจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและ ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะได้ทุกระยะตามกำหนด ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.63$) และมีการเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา โดย ใช้กระบวนการและขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.66$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.66 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)

(N=52)

ข้อที่	หลักความเปิดเผย/โปร่งใส	μ	σ	ระดับ
19	ในการปฏิบัติราชการมีการปฏิบัติงาน ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา	4.37	0.52	มาก
20	มีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส มีกระบวนการ ตรวจสอบการดำเนินงานที่มีความถูกต้องและชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบผลการ ปฏิบัติงานได้	4.35	0.59	มาก
21	การปฏิบัติราชการของสถานศึกษามีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชน รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.42	0.53	มาก

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส
(Transparency) (ต่อ)

ข้อที่	หลักความเปิดเผย/โปร่งใส	μ	σ	ระดับ
22	สถานศึกษามีการวางระบบ เพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูล ตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้	4.19	0.62	มาก
รวม		4.33	0.41	มาก

จากตารางที่ 11 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติราชการของสถานศึกษามีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.53$) ในการปฏิบัติราชการมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.52$) มีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส มีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่มีความถูกต้องและชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานได้ ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.59$) และสถานศึกษามีการวางระบบเพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูล ตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.62$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.52 – 0.62 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม
หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law)

(N=52)

ข้อที่	ด้านหลักนิติธรรม	μ	σ	ระดับ
23	มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา	4.31	0.61	มาก
24	มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเป็นธรรม ถูกต้อง ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา	4.12	0.64	มาก
25	การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรมและเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	4.23	0.64	มาก
26	การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรมและเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	4.40	0.53	มาก
27	บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตน เข้าใจกฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับที่นำมาใช้และปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	4.48	0.50	มาก
รวม		4.30	0.42	มาก

จากตารางที่ 12 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Law) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตน เข้าใจกฎเกณฑ์ ระเบียบและข้อบังคับที่นำมาใช้และปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.50$) การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรมและเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.53$) มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.61$) การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรมและเท่าเทียมค่านึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.64$) และมีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเป็นธรรมถูกต้อง ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.64$) ตามลำดับเมื่อพิจารณาส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.64 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเสมอภาค (Equity)

(N=52)

ข้อที่	หลักความเสมอภาค	μ	σ	ระดับ
28	สถานศึกษามีการปฏิบัติต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจและ สังคม และอื่นๆ	4.44	0.50	มาก
29	สถานศึกษาให้บริการในการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึง โอกาสความเท่าเทียมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยไม่แบ่งแยกความพิการ สภาพกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล	4.42	0.50	มาก
30	การปฏิบัติงานในสถานศึกษายึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาค และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง	4.35	0.48	มาก
31	มีการส่งเสริมให้ ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรม เท่าเทียมในการปฏิบัติงาน	4.46	0.50	มาก
รวม		4.42	0.50	มาก

จากตารางที่ 13 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลัก ความเสมอภาค (Equity) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้

มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรม เท่าเทียมในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.46, \sigma = 0.50$) สถานศึกษามีการปฏิบัติต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมและอื่นๆ ($\mu = 4.44, \sigma = 0.50$) สถานศึกษาให้บริการในการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยไม่แบ่งแยกความพิการ สภาพกายหรือสุขภาพและสถานะของบุคคล ($\mu = 4.42, \sigma = 0.50$) และการปฏิบัติงานในสถานศึกษายึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาคและกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ($\mu = 4.35, \sigma = 0.48$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.48 – 0.50 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)

(N=52)

ข้อที่	หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ	μ	σ	ระดับ
32	เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.23	0.64	มาก
33	เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	4.17	0.38	มาก
34	มีกระบวนการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมถึงผู้รับบริการ	4.25	0.43	มาก
35	ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกในกระบวนการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.23	0.42	มาก
36	เมื่อเกิดข้อโต้แย้งซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ สถานศึกษาจะใช้กระบวนการยุติข้อขัดแย้งโดยใช้หลักฉันทามติ	4.35	0.59	มาก
รวม		4.24	0.49	มาก

จากตารางที่ 14 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24, \sigma = 0.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ เมื่อเกิดข้อโต้แย้งซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ สถานศึกษาจะใช้กระบวนการยุติข้อขัดแย้งโดยใช้หลักฉันทามติ ($\mu = 4.35, \sigma = 0.59$) มีกระบวนการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมถึงผู้รับบริการ ($\mu = 4.25, \sigma = 0.43$) ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกในกระบวนการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\mu = 4.23, \sigma = 0.42$) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการเสนอ ปัญหาและแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\mu = 4.23, \sigma = 0.64$) และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ($\mu = 4.17, \sigma = 0.38$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.38 – 0.64 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)

(N=52)

ข้อที่	หลักการกระจายอำนาจ	μ	σ	ระดับ
37	สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม	4.46	0.50	มาก
38	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม	4.42	0.49	มาก
39	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจในการบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน	4.35	0.55	มาก

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) (ต่อ)

ข้อที่	หลักการกระจายอำนาจ	μ	σ	ระดับ
40	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการโอนถ่ายบทบาท และภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นในสังคม	4.38	0.56	มาก
รวม		4.40	0.45	มาก

จากตารางที่ 15 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.50$) กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.49$) กระบวนการบริหารของสถานศึกษามีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคส่วนอื่นในสังคม ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.56$) และมีการมอบอำนาจในการบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.55$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.49 – 0.56 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

(N=52)

ข้อที่	หลักคุณธรรม/จริยธรรม	μ	σ	ระดับ
41	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม	4.44	0.57	มาก

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) (ต่อ)

ข้อที่	หลักคุณธรรม/จริยธรรม	μ	σ	ระดับ
42	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.40	0.57	มาก
43	ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา	4.42	0.57	มาก
44	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ครูและบุคลากรทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ	4.48	0.50	มาก
45	สถานศึกษามีความมั่นคงในการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	4.46	0.54	มาก
รวม		4.44	0.55	มาก

จากตารางที่ 16 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ครูและบุคลากรทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.50$) สถานศึกษามีความมั่นคงในการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.54$) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรมคุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.57$) ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.57$) และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.57 ซึ่งมีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาทำให้ทราบค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดในแต่ละด้าน ซึ่งนำมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ามะกา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ามะกา จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านท่ามะกา จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ซึ่งมีประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์และแนวทางการพัฒนามีดังต่อไปนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิภาพ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มุ่งเน้นเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีแผนะแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

1.1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีขั้นตอนในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติมีความเหมาะสมในการดำเนินงาน พัฒนากลวิธีใหม่ๆในขั้นการนำแผนไปปฏิบัติการดำเนินงาน ในด้านการเตรียมบุคคล งบประมาณ วิธีการ และวัสดุอุปกรณ์

1.2 ก่อนดำเนินการควรมีการชี้แจงให้ผู้รับผิดชอบและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงาน ให้คำแนะนำปรึกษาหารือ มีการควบคุมการปฏิบัติงานและการรายงาน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขทุกระยะของการปฏิบัติงานให้มีความเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายและใช้ทรัพยากรอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิผล ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีแผนะแนวทางในการพัฒนา 1 แนวทาง ดังนี้

2.1 สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร ควรจัดอบรมครูและบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความเสี่ยง ในการกำหนดนโยบาย โครงสร้างและกระบวนการ รวมถึงการระบุความเสี่ยงและระดับที่สามารถยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และนำมาใช้ในการบริหารงานในชีวิตประจำวันได้

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักตอบสนอง ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการ

ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เพียงพอครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง มีแผนแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

3.1 สถานศึกษาจัดทำข้อมูลนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงานให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.2 สถานศึกษาควรมีการจัดระบบบริการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การให้บริการ การรับฟังความคิดเห็น การรับข้อร้องเรียนต่างๆมากขึ้น นอกเหนือจากการประชุมผู้ปกครองและการจัดประชุมชมรมศิษย์เก่า ฯลฯ โดยเปิดช่องทางเลือกหลายช่องทางและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม เช่น ช่องทางเว็บไซต์ และผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็วของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ มีการเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา ผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการและขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน มีแผนแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจขึ้นรวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน

4.2 สถานศึกษาควรมีคู่มือแผนการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยกำหนดมาตรการและระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา ผลกระทบต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา และควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้

5. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการวางระบบ เพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูล ตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ มีแผนแนวทางในการพัฒนา 1 แนวทางดังนี้

5.1 สถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ ควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำเพจประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของโรงเรียน สารสัมพันธ์ของโรงเรียน การติดป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน หรือสื่อสารผ่านทางผู้นำชุมชน เป็นต้น

6. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักนิติธรรม ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเป็นธรรม ถูกต้องทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีแผนแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

6.1 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

6.2 ควรให้ความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด และต้องมีการลงโทษผู้ที่ทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุม เพื่อแนะนำและให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับของสถานศึกษา

7. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักเสมอภาค ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ การปฏิบัติงานในสถานศึกษายึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาค และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง มีแผนแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทางดังนี้

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

7.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรมเท่าเทียมในการปฏิบัติงาน

7.3 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา

8. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการมีส่วนร่วม/ การพยายามแสวงหาฉันทามติ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา มีแผนแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้

8.1 ในการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานในสถานศึกษา

8.2 สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการที่เป็นภาคีความร่วมมือทั้งจากชุมชน หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานรัฐในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานในกิจกรรม การดำเนินงานของสถานศึกษา

8.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของ ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วน ในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

9. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการกระจายอำนาจ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจใน การบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงาน ตามหน้าที่ของตน มีแผนแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทางดังนี้

9.1 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

9.2 ควรมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการกระจายอำนาจ ในหน่วยงานและมีคำสั่งแต่งตั้งที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน และให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ตามหน้าที่ของตน

10. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายใน สถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีแผนแนวทางใน การพัฒนา 2 แนวทางดังนี้

10.1 ผู้บริหารควรนำหลักจริยธรรมมาเป็นหลักในการบริหาร เช่น สัจจะ อดทน ธรรม พุทธิธรรม สัจจะธรรม เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างมี ความสุขเกิดความร่วมมือในการทำงาน ส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

10.2 สถานศึกษาควรมีนโยบายยกย่องบุคลากรที่มีปฏิบัติงานที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีเด่นเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อผู้บังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและน่าเชื่อถือได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3) ครู และ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งสิ้น 52 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 52 ฉบับ ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ หลักคุณธรรม/จริยธรรม หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าอยู่ระหว่าง 0.41 – 0.55 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา
เรียงลำดับรายด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 หลักประสิทธิภาพ มีแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

2.1.1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและ
พัฒนาทวิวิธีใหม่ๆ ในการนำแผนไปปฏิบัติในการดำเนินงานในด้านการเตรียมบุคคล งบประมาณ
วิธีการ วัสดุอุปกรณ์

2.1.2 ก่อนดำเนินการควรมีการชี้แจงให้ผู้รับผิดชอบและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจ
เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงาน ให้คำแนะนำปรึกษาหารือ มีการควบคุมการปฏิบัติงานและ
การรายงาน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขทุกระยะของการปฏิบัติงานให้มีความเป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายและใช้ทรัพยากรอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีประสิทธิภาพ

2.2 หลักประสิทธิผล มีแนวทางการพัฒนา 1 แนวทาง ดังนี้

2.2.1 สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรม
องค์กร ควรจัดอบรมครูและบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความเสี่ยงใน
การกำหนดนโยบาย โครงสร้างและกระบวนการ รวมถึงการระบุความเสี่ยงและระดับที่สามารถ
ยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และนำมาใช้ในการบริหารงานในชีวิตประจำวันได้

2.3 หลักตอบสนอง มีแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

2.3.1 สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในอดีต
และปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อ
ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.3.2 สถานศึกษาควรมีการจัดระบบบริการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การให้บริการ
การรับฟังความคิดเห็น การรับข้อร้องเรียนต่างๆมากขึ้น นอกเหนือจากการประชุมผู้ปกครองและ
การจัดประชุมชมรมศิษย์เก่า ฯลฯ โดยเปิดช่องทางเลือกหลายช่องทางและนำเทคโนโลยีใหม่ๆ
มาปรับใช้ให้เหมาะสม เช่น ช่องทางเว็บไซต์ และผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็วของ
ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4 หลักการะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ มีแนวทางการพัฒนา 2
แนวทาง ดังนี้

2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ
เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจขึ้นรวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่าง
ยั่งยืน

2.4.2 สถานศึกษาควรมีคู่มือแผนการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยกำหนดมาตรการและระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา ผลกระทบต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา และควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้

2.5 หลักความเปิดเผย/โปร่งใส มีแนวทางการพัฒนา 1 แนวทาง ดังนี้

2.5.1 สถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ ควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำเพจประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของโรงเรียน สารสัมพันธ์ของโรงเรียน การติดป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน หรือสื่อสารผ่านทางผู้นำชุมชน เป็นต้น

2.6 หลักนิติธรรม มีแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

2.6.1 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

2.6.2 ควรให้ความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด และต้องมีการลงโทษผู้ที่ทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุม เพื่อแนะนำและให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา

2.7 หลักเสมอภาค มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้

2.7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2.7.2 มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรม เท่าเทียมในการปฏิบัติงาน และสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา

2.7.3 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา

2.8 หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ดังนี้

2.8.1 ในการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

ในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ และร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษารวมถึงการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานในสถานศึกษา

2.8.2 สถานศึกษาศวควรจัดตั้งคณะกรรมการที่เป็นภาคีความร่วมมือทั้งจากชุมชน หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานรัฐในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานในกิจกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.8.3 ผู้บริหารสถานศึกษาศวควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาศวควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

2.9 หลักการกระจายอำนาจ มีแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

2.9.1 สถานศึกษาศวควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

2.9.2 สถานศึกษาศวควรมีการกระจายอำนาจให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ มีคำสั่งมอบหมายงานภารกิจเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ตามหน้าที่ของตน

2.10 หลักคุณธรรม/จริยธรรมมีแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ดังนี้

2.10.1 ผู้บริหารนำหลักจริยธรรมมาเป็นหลักในการบริหารงาน เช่น สังคหวัตถุธรรม พรหมวิหารธรรม สัจจริยธรรม เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขเกิดความร่วมมือในการทำงาน ส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.10.2 สถานศึกษาศวควรมีนโยบายยกย่องบุคลากรที่มีปฏิบัติงานที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีเด่นเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษาศวควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและน่าเชื่อถือได้

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนบ้านท่ามะกา เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักแนวทางใน

การปฏิบัติราชการที่ติดต่อกันมา ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ.2546 ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุด ของประเทศ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในหมวด 6 แนวนโยบาย แห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณา การกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย” และเพื่อตอบสนองต่อรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 โรงเรียนบ้านท่ามะกาจึงนำหลักธรรมาภิบาลมาแนวทางในการ ดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล โดยนำ หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ (ก.พ.ร.) มาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การ ดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้าน บริหารงานทั่วไป ภายใต้การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีแก่นักเรียนและประชาชนรวมถึงผู้รับบริการ ซึ่งส่งผลให้การบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านท่ามะกา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับงานวิจัยของนำชัย ราตรีโชติ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ผลการวิจัยพบว่าการใช้ธรรมาภิบาลในโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชชรินทร์ ทิพย์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาบ้านใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนา คุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะการายด้าน พบว่า

1.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้าน หลักประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่าเป็นภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหาร ในสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับองค์กร การดำเนินงานในสถานศึกษาเน้นให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาพรวมเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆใน การช่วยให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเกิดประสิทธิภาพ มีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนลด ขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ มุ่งเน้นเป้าหมายใน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ลดการใช้กระดาษในสถานศึกษา

แปลงเอกสารในรูปแบบกระดาษเป็นรูปแบบดิจิทัล และผ่านกระบวนการดำเนินงานในรูปแบบดิจิทัล ได้แก่ หนังสือราชการ คำสั่งมอบหมายงาน งานธุรการในชั้นเรียน และเอกสารอื่นๆ ระบบการบริหารจัดการโรงเรียนดิจิทัลในการบริหารงาน 4 ฝ่าย การลดขั้นตอนในส่วนของการติดต่อราชการที่สามารถยื่นแบบฟอร์มออนไลน์ในการขอรับเอกสารต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร มหาหิงค์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

1.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนปฏิบัติงานในแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับบุคลากรในการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทั้งการวางแผน การปฏิบัติงาน การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องครบวงจร PDCA ส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ครูและผู้บริหาร อีกทั้งสถานศึกษายังมีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาลิตา ณะกุลภาคิน ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวณัฐสนันท์ กมลบุรณ์ ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก

1.3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลัก การตอบสนอง ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีการให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายได้อย่างเหมาะสม มีการจัดช่องทางในการติดต่อสื่อสาร รับฟังและเรียนรู้ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน เพจเฟซบุ๊กของโรงเรียน แอปพลิเคชันไลน์โรงเรียนและของห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ พึ่งดวง ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตาม

หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการตอบสนองอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนนท์ภัทร แก้วก้อน ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลและแนวทางการส่งเสริมการนำไปพัฒนาสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการตอบสนอง อยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ มีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะได้ทุกระยะตามกำหนด รวมถึงการตอบคำถามและชี้แจงแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อมีข้อสงสัยในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและตระหนักในหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ สุวรรณชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้อยู่ในระดับมาก

1.5 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติราชการของสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ มีการวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นไปโดยง่าย สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ อีกทั้งผู้บริหารมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่างๆ ที่โรงเรียนได้รับให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ และได้ดำเนินการด้านงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผน/โครงการ การดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆในการดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนำชัย ราตรีโชติ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชีวิน บุญถม ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้

หลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส อยู่ในระดับมาก

1.6 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิจัย ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษายึดระเบียบทางราชการในการปฏิบัติงาน มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานอย่างเสมอภาค ยุติธรรม บุคลากรมีการเข้าอบรมด้านกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ สร้างความตระหนักและความเข้าใจให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ธร สิงห์พันธ์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพล จิตมณี ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก

1.7 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักความเสมอภาค ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีระบบการให้บริการในการจัดการศึกษาปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน สร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกับครูและบุคลากรให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติยึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาคและกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง อีกทั้งผู้บริหารยังเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นและลงประชามติในการประชุมวาระต่างๆ ของการดำเนินงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชชรินทร์ ทิพย์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของครองทิพย์ ดิลกโสภณ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก

1.8 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีกระบวนการบริหารที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษา ในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เช่น การดำเนินงานในโครงการต่างๆ มีการนำผลการตัดสินใจในการประชุมไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เมื่อเกิดข้อโต้แย้งมีการหาข้อยุติแก้ปัญหา ร่วมกันบนพื้นฐานของเหตุและผลเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรภูวนวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของญาตาวิ บุญตา ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัลควอด (Al-Qaoud) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนรัฐบาลที่อัลมะดีนะฮ์ จากทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาหญิง ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสำคัญทั้งปัจจัยภายนอกและภายในของหลักธรรมาภิบาล จากทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาหญิง การบริหารจัดการในโรงเรียนควรมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้นและส่งเสริมให้มีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิผลมากขึ้น

1.9 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการกระจายอำนาจ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างในการบริหารงานและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบข่ายของแต่ละงานตามภาระงานอย่างชัดเจน โดยแบ่งงานการบริหารงานในสถานศึกษา 4 ฝ่าย คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป มีการมอบอำนาจในการบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน โดยผู้บริหารมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ กรอบภารกิจ ความเหมาะสมและความถนัด รวมถึงคุณวุฒิและประสบการณ์ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายงานปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา คล้ายชุ่ม ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของครองทิพย์ ดิลกโสภณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการกระจายอำนาจอยู่ในระดับมาก

1.10 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรม มีการดำเนินงานอย่างมีศีลธรรม ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานจริยธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา อยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา สุดยอด ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิวา กมล ได้ศึกษา เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกามีพหุแนวทาง โดยแยกเป็นรายด้านพบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักประสิทธิภาพ พบว่าสถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและพัฒนาวิธีใหม่ๆ ในการนำไปปฏิบัติในการดำเนินงาน ในด้านการเตรียมบุคคล งบประมาณ วิธีการและวัสดุอุปกรณ์ ก่อนการดำเนินการควรมีการชี้แจงให้ผู้รับผิดชอบและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงาน ให้คำแนะนำปรึกษาหารือ มีการควบคุมการปฏิบัติงานและการรายงาน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขทุกกระยะของการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ สุวรรณชัย ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าควรจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา เช่น ให้มีการสอบราคา เปรียบเทียบราคาที่หลากหลายเพื่อสร้างทางเลือกในการใช้งบประมาณให้สามารถคุ้มค่ากับการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับนิโมตา (Nimoto) ได้ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในระบบการศึกษา และการบริหารจัดการของโรงเรียนในรัฐควาราก ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการ ทรัพยากร ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการบริหารจัดการโรงเรียนใน ประเทศไนจีเรีย เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลส่งเสริมและดำเนินการให้มี

การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ รวมทั้งรับฟังเสียงของประชาชนผ่าน การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม นำไปสู่การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของ โรงเรียนในไนจีเรีย

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักประสิทธิผล พบว่า สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร ควรจัดอบรมครู และบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความเสี่ยง ในการกำหนดแผน นโยบาย โครงสร้างและกระบวนการ รวมถึงการระบุความเสี่ยงและระดับที่สามารถยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความ เข้าใจที่ตรงกัน และนำมาใช้ในการบริหารงานในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา สูดยอด ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี การกำหนดแผนงาน เป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะ มีการกำหนด แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ มีการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทาง การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการถ่ายทอดแผนงาน เป้าหมายขององค์กรให้บุคลากรทราบและผู้บริหาร สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีคุณภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ได้

2.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักตอบสนอง พบว่าสถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้าน ความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อ นำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อความต้องการของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสถานศึกษาควรมีการจัดระบบบริการ การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การให้บริการ การรับฟังความคิดเห็น การรับข้อร้องเรียนต่างๆมากขึ้น นอกเหนือจากการ ประชุมผู้ปกครองและการจัดประชุมชมรมศิษย์เก่า ฯลฯ โดยเปิดช่องทางเลือกหลายช่องทางและนำ เทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม เช่น ช่องทางเว็บไซต์ และผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อความ สะดวกรวดเร็วของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นำชัย ราตรีโชติ ได้ศึกษาวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” พบว่ากระบวนการ บริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ให้บริการแก่ประชาชน ผู้ปกครองด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง อันส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่นเว็บไซต์ของทางโรงเรียน หน้าเพจเฟซบุ๊กของทางโรงเรียนที่มีการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง อยู่เสมอ หรือในช่องทางการติดต่อทางแอปพลิเคชันไลน์ที่ครูผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับ ทางผู้ปกครองได้โดยตรงจึงทำให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์และตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี

2.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักภาระ รับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา

ควรมีการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศ ที่เป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจขึ้นรวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน และสถานศึกษาควรมีคู่มือแผนการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยกำหนดมาตรการและระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา ผลกระทบต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัสวดี คุ่มสุพรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่าควรจัดทำคู่มือขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไว้เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นมาตรการป้องกันภัยให้แก่บุคลากรนำไปใช้เวลาที่เกิดปัญหาต่าง ๆ ในหน่วยงานได้อย่างทัน่วงที

2.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความเปิดเผย / โปร่งใส พบว่าสถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ ควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำเพจประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของโรงเรียน สารสัมพันธ์ของโรงเรียน การติดป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน หรือสื่อสารผ่านทางผู้นำชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐรัชชัย ช่อมะเขิง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโนนสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีต่อครูและผู้บริหารได้ทราบและสามารถตรวจสอบได้

2.6 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม พบว่าสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และควรให้ความรู้ครูและบุคลากรเรื่องกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด และต้องมีการลงโทษผู้ที่ทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุม เพื่อแนะนำและให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระลิ่งชวโน ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรูปลูกฝังจิตสำนึกและการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารต้องกำกับดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

2.7 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักเสมอภาค พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรมเท่าเทียมในการปฏิบัติงาน และสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ธร สิงห์พันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม พบว่าควรมีการสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มอบหมายงานโดยเลือกพิจารณาจากความรู้ ความสามารถของบุคลากรเป็นหลัก

2.8 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม/ การพยายามแสวงหาฉันทามติ พบว่าในการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการที่เป็นภาคีความร่วมมือทั้งจากชุมชน หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานรัฐในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานในกิจกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมประชุมกับคณะครูเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรวิทยานวิทยา พบว่าผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่เกิดจากความขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ตามความเหมาะสม โดยมีใจเป็นกลาง สามารถโต้แย้งโดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล มีการประชุมหาข้อยุติแก้ปัญหา ร่วมกันทั้งโรงเรียนและทำให้ได้ข้อสรุปในการปฏิบัติงาน คิดบวกในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของไมทิลี (Mythili) ได้ศึกษาเรื่องหลักธรรมาภิบาลและความเป็นผู้นำเพื่อผลสำเร็จที่มีคุณภาพที่สูงขึ้นในโรงเรียน พบว่า ผู้นำในระดับรัฐ ควรมีบทบาทในการทำงานด้านการศึกษาตั้งแต่การระบุมหาความต้องการเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ สำหรับระบบการศึกษาและการใช้ประโยชน์จาก ICT เพื่อความสะดวกในการบริหารเครือข่ายองค์กร เสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานการบริหารระดับเขตจัดตั้งเครือข่าย โดยให้ความสำคัญกับระดับรัฐและระดับโรงเรียน สร้างเครือข่าย

ผู้นำในระดับโรงเรียน และเผยแพร่นวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดีไปยังโรงเรียนทุกแห่งในภูมิภาค ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา โดยนำวิสัยทัศน์ของรัฐมาสู่การปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างบรรยากาศสำหรับการทดลอง การกระจายเวลาอย่างเท่าเทียมกัน ระหว่างกิจกรรมทางวิชาการ การบริหาร และการสร้างเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอและระดับรัฐเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยอาศัยกระบวนการเหล่านี้ในทุกๆระดับ หลักธรรมาภิบาลจึงทำหน้าที่เป็นวิธีการหนึ่ง ในการนำหลักธรรมาภิบาลเครือข่ายไปใช้อย่างเหมาะสม

2.9 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลัก การกระจายอำนาจ พบว่าสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และสถานศึกษาควรมีการกระจาย อำนาจให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ มีคำสั่งมอบหมายงานภารกิจเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความ ชัดเจนในการปฏิบัติงาน และให้สิทธิในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ตามหน้าที่ของตน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัสชินทร ทิพย์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ พบว่าผู้บริหารควรวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร วิเคราะห์บุคลากร มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของบุคลากร หรือใช้วิธีการ หมุนเวียนเปลี่ยนงาน (Job Rotation) ควรมอบหมายงานให้เป็นคำสั่งอย่างชัดเจนและมีขอบข่าย ของงานให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ศึกษา ผู้บริหารควรมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและควรส่งเสริมให้มี การพัฒนาบุคลากรต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนียมห์ (Niamh) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา พบว่าบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแล โรงเรียนว่าความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับ สมาชิกในโรงเรียน อิทธิพลของฝ่ายบริหารและหัวหน้างานมีความสำคัญต่อระบบความคิดและ การทำงาน ควรมีการกระจายอำนาจอย่างเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจและเกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

2.10 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม/ จริยธรรม พบว่าผู้บริหารควรนำหลักจริยธรรมมาเป็นหลักในการบริหารงาน เช่น สังคหวัตถุธรรม พรหมวิหารธรรม สปัปฐจริยธรรม เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่าง มีความสุขเกิดความร่วมมือในการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งสถานศึกษาควรมีนโยบายยกย่องบุคลากรที่มีปฏิบัติงานที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีเด่น เพื่อเป็น ขวัญและกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและน่าเชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญา ยกพล ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครู

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีพฤติกรรมที่ถูกต้องภายในกรอบของคุณธรรมจริยธรรมไม่ใช่เพียงถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ต้องปฏิบัติราชการด้วยจิตสำนึก รับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างมีศีลธรรมคุณธรรมและเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดศรัทธาก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ควรมีการดำเนินการจัดทำแผนการนิเทศติดตามประเมินผล การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประเมินและกรอบการประเมินที่เป็นมาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสและภาพลักษณ์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการดำเนินงานที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและส่วนรวมเป็นสำคัญและลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงาน และควรคัดเลือกสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบในเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ดังนั้นในการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสโดยการให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนและ

ตัดสินใจในการดำเนินงาน การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยมุ่งสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทมติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง และจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ รวมถึงสถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครองหรือชุมชนทราบผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การจัดทำเพจประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของโรงเรียน สารสัมพันธ์ของโรงเรียน การติดป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน หรือสื่อสารผ่านทางผู้นำชุมชน เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกาพบว่าด้านหลักนิติธรรม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในลำดับรองสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นคู่มือปฏิบัติราชการของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระเบียบของราชการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยข้างต้น จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. ควรมีการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลพรรณ พึ่งด้วง. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 15, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 112-113.

กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2556.

คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.). **เอกสารหลักและมติสมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ 2.** นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป, 2555.

ครองทิพย์ ดิลกโสภณ. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1." **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์** 7, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566): 425.

ชีวิน บุญถม. "การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3." **วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน** 9, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566): 70.

ญาดาวิ บุญตา. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2." **ครุศาสตร์สาร** 16, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565): 189.

ณัฐชัย ช่อมะเข็ง. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา โนนสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1." **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** 3, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2566) : 147

ถวิล อรัญเวศ. **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล.** เข้าถึงเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://www.korat4.net/popup.php?name=download &file=rate&id=50>.

ถวิลวดี บุรีกุล. "ธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ." ใน **คู่มืออำนาจในการปกครองไทย.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558.

_____. **หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2561.

- ทรงพล เจริญคำ. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์, 2565.
- ทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรธัญญาวิทยา." **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 11, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563): 1.
- นนทภัทร แก้วก้อน. "สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลและแนวทางการส่งเสริมการนำไปพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1." **Journal of Modern Learning Development** 6, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2564): 208.
- นภดล วงษ์น้อม พงศธร แก้วมณี และสัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. **ธรรมาภิบาลกับการประยุกต์ใช้ในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส, 2561.
- นำชัย รัตริโซติ. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา "เสนาประสิทธิ์." สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564.
- นิตยา สุตยอด. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4." **Journal of Roi Kaensarn Academi** 7, 1 (มกราคม 2565): 187-188.
- ปธาน สุวรรณมงคล. **การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558.
- ปรัชญา คล้ายชุ่ม. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี** 7, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2562): 156.
- ปริญญา ยกพล. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร." สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.
- ปาลิดา ธนะกุลภาคิน. "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน." **ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์** 7, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563): 139.
- "พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 120, ตอนที่ 100 ก (9 ตุลาคม 2546): 2.
- "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542, และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 124, ตอนที่ 24 ก (16 พฤษภาคม 2550): 29.

- "พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 120, ตอนที่ 62 ก (6 กรกฎาคม 2546): 11.
- พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ. "ธรรมาภิบาล: หัวใจของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21." **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** 11, 2 (กรกฎาคม-พฤษภาคม 2563): 101.
- _____. "รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี." **วารสารมจร.บาฬี ศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์** 7, 1 (มกราคม - เมษายน 2564): 60.
- พงษ์ธร สิงห์พันธ์. "การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ." **วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต** 21, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564): 12-13.
- พระลิ่ง ชวโน. "การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2." **วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์** 8, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565): 17.
- พัชชินทร ทิพย์จันทร์. "การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่." **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 12, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564): 1.
- พีรพล ไทยทอง. "ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ไทยแลนด์ 4.0." **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์** 6, 2 (เมษายน - มิถุนายน 2560): 608.
- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. "การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1." **วารสารนวัตกรรม การศึกษาและการวิจัย** 7, 1 (มกราคม - มีนาคม 2566): 128.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. **การบริหารจัดการที่ดี**. นนทบุรี: บริษัทบุคคพอยท, 2554.
- "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 116, ง (วันที่ 10 สิงหาคม 2542): 15.
- "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 17.
- รัฐพล จิตมณี. "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ระดับวัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1." **วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น** 8, 3 (มีนาคม 2565): 51-52.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2556**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา, 2556.

- รุ่งทิภา กมล. "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2." **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย** 4, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2563): 358.
- โรงเรียนบ้านท่ามะกา. "ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนบ้านท่ามะกา." 17 พฤษภาคม 2566.
- _____. "รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565." 31 มีนาคม 2566.
- _____. "รายงานการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ครั้งที่ 12/2565," 31 มีนาคม 2566.
- วณัฐสนันท์ กมลบุรณ. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2560.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. **รู้จัก Disruptive Technologies**. เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/114415>
- วัฒนา สายเชื้อ. "การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน." **วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 17, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2560): 6-7.
- วิภาส ทองวิสุทธิ. **การบริหารจัดการที่ดี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทภาษ, 2551.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ, 2566.
- ศิริ ถีอาสนา. **เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่:แนวคิดหลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา = Benchmarking, balanced scorecard and learn six sigma**. พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557.
- สงวน อินทร์รักษ์. **ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารการศึกษา**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2566.
- สาคร มหาหิงค์. "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4." **วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล** 3, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 12.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). **คู่มือธรรมาภิบาล(Good Governance)**, 2555.
- สถาบันพระปกเกล้า. **ตุลาอำนาจในการเมืองการปกครอง**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2558.
- สถาพร วิชัยรัมย์. "ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ." เอกสารประกอบการสอนวิชาธรรมาภิบาลในองค์กรภาครัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2563.

สมชาย เทพแสง และคนอื่นๆ. **การบริหารและการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2560.

สมยศ สุวรรณชัย. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.” **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์** 7, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566): 280.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. **รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณพ.ศ.2565**. เข้าถึงได้เมื่อ 15 สิงหาคม 2566. เข้าถึงได้จาก

<https://sites.google.com/kan2.go.th/uprightschool/index/ita>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. **คู่มือการจัดการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพฯ: พรีเมียร์โพร, 2552.

_____. **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2555.

_____. “ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันต่อการบริหารราชการ.” **วารสารข้าราชการ** 61, 2 (2562): 4.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล.” **วารสารเศรษฐกิจและสังคม** 53, 3 (กรกฎาคม 2559): 49.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. “ประกาศสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่องหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.” 12 กรกฎาคม 2559.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. **หลักธรรมาภิบาล**. เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม 2566. เข้าถึงได้จาก <http://www.socgg.soc.go.th/History1.htm>.

สุนทร โคตรบรรเทา. **การบริหารการศึกษา: หลักการและทฤษฎี(ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, 2560.

สุเมธ แสงนันทกุล. **ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์, 2552.

สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ. “การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3.” **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต** 17, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2564): 1.

สมยศ สุวรรณชัย. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.” **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์** 7, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566): 280.

อรพินท์ ส孚โชคชัย. **ถอดรหัสธรรมาภิบาลท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2564.

ภาษาอังกฤษ

Al-Qa'oud, Majdulien M. "The Requirements of Good Governance at Schools of Public Education for Girls in Al Madinah Al Munawarah from the Viewpoint of Female School Principals." **Scientific Research Journal**, 4 (October 2016): 8.

Best, John W. **Research in Education**. 4th ed. Englewood cliffs : Prentice Hall, Inc., 1983.

Brennan Niamh. "Applying Principles of Good Governance in a School Board context." Ed.D. Dissertation, University College Dublin, 2011.

Nimota, Abdullahi. "Good Governance Issues in Education System and Management of Secondary Schools in Kwara State Nigeria." **eJournal of Education Policy**, (September-November 2019): 14.

N. Mythili. "Governance and Leadership for Achieving Higher Quality in School Education: A Study of Sikkim," accessed July 4, 2023, available from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0019556119844585>.

Likert, Rensis. **The Human Organization**. New York: McGraw – Hill, 1963.

Lunenburg, Fred C. and Ornstein, Allan C. **Educational Administration: Concepts And Practices**. 7th ed. California: SAGE Publications, 2022.

Sam Agere. **Promoting Good Governance : Principle, Practices and Perspective**. London : Commonwealth Secretariat, 2000.

UNESCAP. **What is good governance?**. Accessed June 25, 2023. Available from <http://www.unescap.org/resources/what-good-governance>.

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. **What Is Good Governance**. Bangkok: United Nations publication, n.d.

Villadsen Soren and others. **Good Governance Decentralization and Local Economic Development**. Italy: Via Catania, December 2007.

World Bank. **Governance and Development**. Washington D.C.: The World Bank, 1992

World Bank Institute, "Governance Matters 2009 : World Governance Indicators 1996 - 2008," **Research at The world bank (2009).**

ที่ อว 8612.2/520

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สุภาวดี มีสุนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวพรจันทร์ แจ่มบุตร รหัสประจำตัว 640620107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตี้ยเจริญ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา โทร. 08 5153 3772

ภาคผนวก ข
ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

ตารางที่ 17 ตารางวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ข้อ	ข้อความถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
หลักประสิทธิภาพ(Efficiency)							
1	สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มุ่งเน้นเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีการดำเนินงานลดขั้นตอน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความจำเป็นของการทำงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีการดำเนินงานบริหารจัดการโดยเน้นประโยชน์สูงสุดเกิดแก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาพรวมเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักประสิทธิผล(Effectiveness)							
5	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
7	สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8	สถานศึกษามีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9	สถานศึกษามีการติดตามประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักการตอบสนอง (Responsiveness)							
10	สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครอบคลุมทุกกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11	สถานศึกษามีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ รวมถึงการตอบสนองต่อความคาดหวัง และความ ต้องการของประชาชนผู้รับบริการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
13	สถานศึกษามีการจัดช่องทางในการรับฟังและเรียนรู้ความต้องการของ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
	ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เพียงพอครอบคลุมทุกกลุ่มอย่าง ทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)							
14	ครูและบุคลากรทางการศึกษาของ สถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อ การปฏิบัติงาน และตระหนักใน หน้าที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15	สามารถตอบคำถามและชี้แจง สาธารณชนได้ เมื่อมีข้อสงสัยในการ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่าง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
16	มีกระบวนการบริหารอย่างเป็น ระบบ สามารถจัดวางระบบรายงาน ความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ ได้ทุกระยะตามกำหนด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
17	มีการเตรียมระบบการแก้ไขหรือ บรรเทาปัญหา ผลกระทบต่างๆ ที่ อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยใช้ กระบวนการและขั้นตอนการ แก้ปัญหาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานและ ระบบการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทา ปัญหาเมื่อเกิดผลกระทบต่างๆ ต่อ สถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

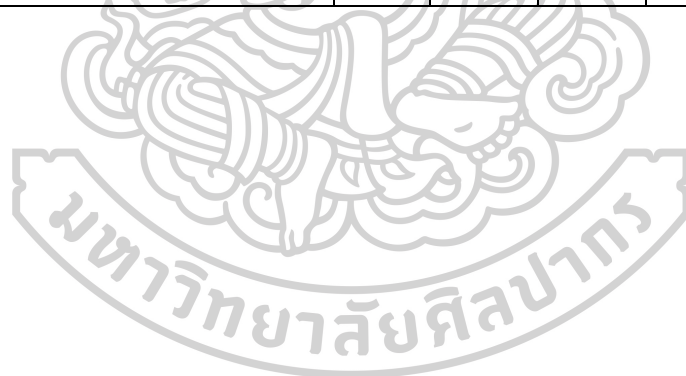
ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)							
19	ในการปฏิบัติราชการมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
20	มีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส มีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่มีความถูกต้องและชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
21	การปฏิบัติราชการของสถานศึกษามีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
22	สถานศึกษามีการวางระบบ เพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูล ตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักนิติธรรม (Rule of Law)							
23	มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
24	มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเป็นธรรม ถูกต้องทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
25	การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรม และเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
26	การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรม และเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
27	บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึง สิทธิหน้าที่ของตน เข้าใจกฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับที่นำมาใช้ และปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักความเสมอภาค (Equity)							
28	สถานศึกษามีการปฏิบัติต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และอื่นๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
29	สถานศึกษาให้บริการในการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยไม่แบ่งแยกความพิการ สภาพกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
30	การปฏิบัติงานในสถานศึกษายึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

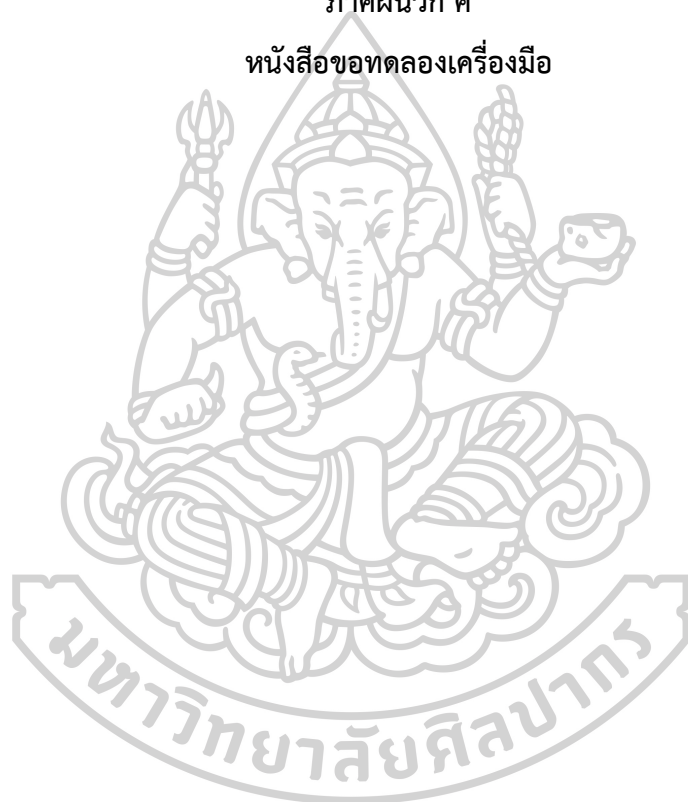
ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
	ภาคและกล้ายื่นหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง						
31	มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรมเท่าเทียมในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)							
32	เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และแนวทางที่สำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
33	เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
34	มีกระบวนการแสวงหาฉันทามติ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงผู้รับบริการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
35	ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกของกระบวนการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
36	เมื่อเกิดข้อโต้แย้งซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ สถานศึกษาจะใช้กระบวนการยุติข้อขัดแย้งโดยใช้หลักฉันทามติ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)							
37	สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่างๆ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
38	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
39	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจในการบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
40	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นในสังคม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)							
41	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
42	มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
	บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึด มั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ						
43	ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตาม มาตรฐานจรรยาบรรณ สำหรับผู้ดำรง ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
44	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม แก่ครูและ บุคลากรทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
45	สถานศึกษามีความมั่นคงในการจัด การศึกษา ตลอดจนผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
หนังสือขอตกลงเครื่องมือ

ที่ อว 8612.2/556

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

13 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขออนุญาตครุภัณฑ์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 30 ฉบับ

ด้วย นางสาวพรจันทร์ แจ่มบุตร รหัสนักศึกษา 640620107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้รขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นักศึกษา โทร. 08 5153 3772

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม
เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.976	45

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	201.53	239.223	.526	.976
A2	201.77	239.978	.445	.976
A3	201.87	242.533	.259	.977
A4	201.47	237.154	.651	.976
B5	201.23	236.254	.775	.975
B6	201.27	235.926	.776	.975

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B7	201.40	235.697	.746	.975
B8	201.60	239.007	.563	.976
B9	201.47	238.533	.561	.976
C10	201.43	236.944	.663	.976
C11	201.50	240.328	.448	.976
C12	201.47	238.671	.552	.976
C13	201.57	236.047	.750	.975
D14	201.17	238.144	.697	.976
D15	201.27	235.168	.829	.975
D16	201.33	234.299	.752	.975
D17	201.53	234.120	.763	.975
D18	201.43	234.323	.738	.975
E19	201.13	241.154	.496	.976
E20	201.13	239.430	.634	.976
E21	201.30	235.459	.790	.975
E22	201.37	233.482	.899	.975
F23	201.27	235.582	.800	.975
F24	201.33	235.816	.753	.975
F25	201.33	235.885	.748	.975
F26	201.30	235.459	.790	.975
F27	201.27	235.237	.824	.975
G28	201.20	241.269	.437	.976
G29	201.20	239.476	.568	.976
G30	201.23	236.806	.736	.975
G31	201.30	235.597	.781	.975

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
H32	201.33	233.540	.797	.975
H33	201.37	234.861	.712	.976
H34	201.37	234.654	.724	.976
H35	201.37	234.654	.821	.975
H36	201.33	236.161	.730	.975
I37	201.30	238.217	.603	.976
I38	201.33	236.713	.693	.976
I39	201.33	235.471	.776	.975
I40	201.47	233.016	.816	.975
J41	201.17	239.040	.628	.976
J42	201.27	239.030	.561	.976
J43	201.23	236.185	.780	.975
J44	201.33	234.920	.715	.976
J45	201.20	237.821	.689	.976

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ อว 8612.2/616

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

6 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ามะกา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 52 ฉบับ

ด้วย นางสาวพรจันทร์ แจ่มบุตร รหัสนักศึกษา 640620107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา” มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนในหน่วยงานของท่าน โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตยเจริญ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา โทร. 08 5153 3772

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

3. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านท่ามะกา ขอให้ท่านตอบทุกข้อคำถามตามสภาพจริงในสถานศึกษาของท่าน อันจะนำไปสู่การการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการใช้งานของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ที่ท่านให้ความอนุเคราะห์สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวพรจันทร์ แจ่มบุตร

นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	สถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับ ผู้วิจัย
1	เพศ () ชาย () หญิง	() 1
2	อายุ () ไม่เกิน 30 ปี () 31-40 ปี () 41-50 ปี () 51-60 ปี () 61 ปีขึ้นไป	() 2
3	ระดับการศึกษา () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก	() 3
4	ตำแหน่งปัจจุบัน () ผู้อำนวยการสถานศึกษา () รองผู้อำนวยการสถานศึกษา () ครู () คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	() 4
5	ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน () ไม่เกิน 5 ปี () 6-10 ปี () 11-15 ปี () 16-20 ปี () 21-25 ปี () 26 ปีขึ้นไป	() 5

ตอนที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการบริหารงานตาม

หลักธรรมาภิบาลที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)							
1	สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มุ่งเน้นเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า						() 6
2	สถานศึกษามีการดำเนินงานลดขั้นตอน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ						() 7
3	สถานศึกษามีการยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มี ความจำเป็นของการทำงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย						() 8
4	สถานศึกษามีการดำเนินงานบริหารจัดการ สถานศึกษาโดยเน้นประโยชน์สูงสุดเกิดแก่ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาพรวมเป็นสำคัญ						() 9
หลักประสิทธิผล (Effectiveness)							
5	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง						() 10
6	สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของ สถานศึกษาอย่างชัดเจน						() 11

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
7	สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีผลการดำเนินงานที่ บรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง						() 12
8	สถานศึกษามีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา ได้อย่างเหมาะสม						() 13
9	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่อง						() 14
หลักการตอบสนอง (Responsiveness)							
10	สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตอบสนองความ ต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครอบคลุมทุกกลุ่ม						() 15
11	สถานศึกษามีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่ กำหนด ได้รวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ						() 16
12	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ รวมถึงการตอบสนองต่อความคาดหวังและความ ต้องการของประชาชนผู้รับบริการ						() 17
13	สถานศึกษามีการจัดช่องทางในการรับฟังและ เรียนรู้ความ ต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียได้เพียงพอครอบคลุม ทุกกลุ่มอย่าง ทั่วถึง						() 18
หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)							
14	ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษามี ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และตระหนักใน หน้าที่						() 19

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
15	สามารถตอบคำถามและชี้แจงสาธารณชนได้ เมื่อมีข้อสงสัยในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน						() 20
16	มีกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ สามารถจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ ได้ทุกระยะตามกำหนด						() 21
17	มีการเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการและขั้นตอนการแก้ปัญหาย่างชัดเจน						() 22
18	สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและ ระบบการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาปัญหา เมื่อเกิดผลกระทบต่างๆ ต่อสถานศึกษา						() 23
หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)							
19	ในการปฏิบัติราชการมีการปฏิบัติงาน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา						() 24
20	มีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส มีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่มีความถูกต้องและชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานได้						() 25
21	การปฏิบัติราชการของสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนรับทราบอย่างสม่ำเสมอ						() 26
22	สถานศึกษามีการวางระบบ เพื่อให้ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูล ตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้						() 27

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
หลักนิติธรรม (Rule of Law)							
23	มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา						() 28
24	มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเป็นธรรม ถูกต้อง ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา						() 29
25	การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรม และเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา						() 30
26	การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสมอภาค ยุติธรรม และเท่าเทียม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน						() 31
27	บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตน เข้าใจกฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับที่นำมาใช้และปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด						() 32
หลักความเสมอภาค (Equity)							
28	สถานศึกษามีการปฏิบัติต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ศาสนา หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และอื่นๆ						() 33
29	สถานศึกษาให้บริการในการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยไม่แบ่งแยกความพิการ สภาพกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล						() 34

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
30	การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็น ธรรม ความเสมอภาค และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ ถูกต้อง						() 35
31	มีการส่งเสริมให้ ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรม เท่าเทียมในการปฏิบัติงาน						() 36
หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)							
32	เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการ เสนอ ปัญหา และแนวทางที่สำคัญในการ ดำเนินงานของ สถานศึกษา						() 37
33	เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และร่วม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาคุณภาพ ของสถานศึกษา						() 38
34	มีกระบวนการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลง ร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา ครูและบุคลากร ทางการศึกษา รวมถึงผู้รับบริการ						() 39
35	ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก บุคคลทั้ง ภายในและภายนอกในกระบวนการ บริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา						() 40
36	เมื่อเกิดข้อโต้แย้งซึ่งเป็น ประเด็นสำคัญ สถานศึกษาจะใช้กระบวนการยุติข้อขัดแย้งโดยใช้ หลักฉันทามติ						() 41
หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)							
37	สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานของ ครูและบุคลากรทางการศึกษาฝ่ายต่างๆ อย่าง เหมาะสม						() 42

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
38	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม						() 43
39	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจในการบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน						() 44
40	กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการโอนถ่ายบทบาท และภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคส่วนอื่นในสังคม						() 45
หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)							
41	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม						() 46
42	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ						() 47
43	ผู้บริหารยึดมั่นในค่านิยมหลักตามมาตรฐานจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา						() 48
44	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ครูและบุคลากรทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ						() 49
45	สถานศึกษามีความมั่นคงในการจัดการศึกษาตลอดจน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข						() 50

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย
และรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ที่ อว 8612.2/640

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

15 ธันวาคม 2566

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน คุณยุพธนา เห่งยมจุล

ด้วย นางสาวพรจันทร์ แจ้งบุตร รหัสประจำตัว 640620107 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษา สัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. 09 3979 3455
นักศึกษา โทร. 08 5153 3772

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ปฏิบัติงาน.....

วันที่ให้สัมภาษณ์..... เวลา..... สถานที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “ด้านหลักประสิทธิภาพ” ข้อที่มีความซับซ้อนและคิดที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการดำเนินงานลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “ด้านหลักประสิทธิผล” ข้อที่มีความซับซ้อนและคิดที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “ด้านหลักนิติธรรม” ข้อ
ที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ บุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตน เข้าใจ
กฎเกณฑ์ ระเบียบและข้อบังคับที่นำมาใช้และปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทาง
ในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

7. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “ด้านหลักเสมอภาค” ข้อ
ที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรม ความ
เสมอภาค และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

8. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “หลักการมีส่วนร่วม/
การพยายามแสวงหาฉันทามติ” ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกในกระบวนการบริหารและการดำเนินงานของ
สถานศึกษา ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

9. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “ด้านหลักการกระจายอำนาจ” ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ กระบวนการบริหารของสถานศึกษา มีการมอบอำนาจในการบริหารให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ของตน ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

10. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา “ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม” ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตที่น้อยที่สุดคือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่ครูและบุคลากรทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ด้วยดีและการเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวพรจันทร์ แจ่มบุตร

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวพรจันทร์ แจ้บุตร

วุฒิการศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการศึกษาปฐมวัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันศึกษาต่อระดับปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

